

Granskning av kvalitetsarbete i grundskolan

Vetlanda kommun

Februari 2026

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	6
BILAGOR	27

Sammanfattning

Bakgrund

Under de senaste åren har kunskapsresultaten i Vetlanda kommuns grundskola varit genomgående lägre än genomsnittet för riket, för jämförbara kommuner samt för övriga kommuner i det egna länet. Det gäller bland annat andelen elever som är behöriga till gymnasiet, andelen som uppnår kunskapskraven i alla ämnen, samt det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9. Resultaten har dessutom varierat mellan olika år och mellan skolor i kommunen, vilket aktualiserar frågor om likvärdighet, progression och nämndens styrning av utbildningsverksamheten. Revisorerna i Vetlanda kommun beslutat att genomföra en granskning av barn- och utbildningsnämndens styrning, uppföljning och utveckling av grundskolans verksamhet.

Revisionsfråga

Har barn- och utbildningsnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av kunskapsresultaten i grundskolan i syfte att förbättra måluppfyllelsen vid skolans slut?

Svar på revisionsfråga

Vår samlade revisionella bedömning är att barn- och utbildningsnämnden till stor del* säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av kunskapsresultaten i grundskolan i syfte att förbättra måluppfyllelsen vid skolans slut. (* se bedömningsskala i Bilaga B).

Nämnden har under granskningsperioden tagit väsentliga omtag i det systematiska kvalitetsarbetet, förbättrat förutsättningarna för enhetsnära information och dialog samt tillför resurser till verksamheten. Granskningen visar samtidigt kännbara brister i hur progression mellan årskurser används som styrsignal, i det kompensatoriska uppdragets spårbarhet samt i uppföljningen av vidtagna åtgärders effekter. Då det nya kvalitetssystemet är under implementering är det för tidigt att bedöma dess fulla effekt på kunskapsresultaten.

Kritiska och väsentliga kärniakttagelser och slutsatser

Nedan redovisas de mest väsentliga iakttagelserna från granskningen.

- Kunskapsresultaten i grundskolan har försämrats över en längre period. Meritvärdet har sjunkit trots att gymnasiebehörigheten hållits relativt stabil, vilket indikerar att utmaningarna inte enbart rör elever i riskzonen utan även den genomsnittliga kunskapsnivån. Elevsammansättningen har samtidigt varit stabil eller förbättrats, vilket innebär att resultatutvecklingen inte kan förklaras av förändrade elevförutsättningar. *Signalerna har varit synliga och tillgängliga på huvudmannanivå under flera år, vilket understryker vikten av ett systematiskt kvalitetsarbete som fångar och omsätter sådana signaler i styrning.*
- Statistiken visar att grundskolan under perioden präglats av ökande elevolymer, relativt låg kostnad per elev jämfört med riket, försämrad lärartäthet, låg andel legitimerade och behöriga lärare samt en låg andel tillsvidareanställda lärare jämfört med riket. *Dessa strukturella förutsättningar utgör en viktig bakgrund för förståelsen av resultatutvecklingen och nämndens styrningsuppdrag.*
- Nämnden har under 2025 tagit väsentliga omtag i det systematiska kvalitetsarbetet genom att besluta om en ny struktur med dialogmodell, årshjul och dokumentationskedja på enhetsnivå. *Strukturen skapar förutsättningar för systematisk uppföljning och analys. Då systemet är under implementering är det för tidigt att fastställa dess fulla effekt på kunskapsresultaten.*
- Nämnden har förbättrat förutsättningarna för enhetsnära information och tillför resurser till verksamheten, bland annat i form av biträdande rektorer, tvåläraresystem och utökat ledningsstöd. *Nämnden har därigenom stärkt förutsättningarna för rektorer att utöva sitt uppdrag och för nämnden att ta del av information om verksamheten.*
- Resultat i årskurs 6 används inte systematiskt som styrsignal för att identifiera och åtgärda brister innan de manifesteras i årskurs 9. Det saknas en systematisk

överlämning mellan F-6 och 7–9 på huvudmannanivå. Kopplingen mellan tidiga resultat och insatser är svag. *Nämnden har inte i tillräcklig utsträckning säkerställt att progression genom grundskolan följs upp och att tidiga signaler leder till åtgärder.*

- Statistiken visar bestående och återkommande resultatskillnader mellan skolor över tid. Även lärarbehörigheten varierar påtagligt mellan skolor. Det kompensatoriska uppdraget är svårt att spåra i nämndens beslut och resursfördelningen har inte justerats trots kända skillnader. *Nämnden har inte fullt ut säkerställt likvärdiga förutsättningar för skolorna att nå nationella mål.*
- Åtgärder vid identifierade brister är svåra att spåra i nämndens protokoll och beslut. Det framgår i begränsad utsträckning hur nämnden följt upp effekterna av vidtagna åtgärder. *Nämnden vidtar åtgärder, men spårbarheten och effektuppföljningen är otillräcklig för att säkerställa att åtgärderna leder till förbättring.*
- Nämnden tar återkommande del av resultatredovisningar och kvalitetsinformation, men hanteringen stannar i de flesta fall vid att informationen läggs till handlingarna. Betydande delar av återrapporteringen sker muntligt utan att det framgår hur detta dokumenteras. Det är svårt att utläsa vilka ställningstaganden, uppdrag eller krav på återrapportering nämnden lämnat. *Nämnden får information, men det är svårt att spåra hur informationen omsätts i aktiv styrning.*
- Internkontrollplanen fokuserar på regelefterlevnad och dokumentation men saknar kontrollmoment för kunskapsresultat, progression eller resultatskillnader. I genomförd internkontroll framkom att fem av sex granskade elever saknade utredning och/eller åtgärdsprogram enligt skollagens krav. *Internkontrollen stödjer nämndens ansvar för rättssäker dokumentation men ger begränsad systematisk kunskap om måloppfyllelse och likvärdighet.*
- Åtagandeplaner och läsårsrapporter varierar i kvalitet mellan enheter. I flera fall saknas tydlig koppling mellan analys, åtaganden och uppföljningsbara aktiviteter. *Dokumentationskedjans funktion som underlag för styrning och uppföljning varierar mellan enheter, vilket försvårar en likvärdig uppföljning på huvudmannanivå.*

- Nämnden tar återkommande del av resultatredovisningar, men protokollen stannar ofta vid att informationen "noteras". Det är svårt att utläsa vilka uppdrag eller ställningstaganden nämnden lämnat. *Spårbarheten i hur nämnden omsätter resultatinformation i styrning är begränsad, vilket försvårar uppföljning av nämndens aktiva ledning av verksamheten.*

Rekommendationer

Mot bakgrund av de iakttagelser och slutsatser som redovisas i rapporten riktas nedanstående rekommendationer till barn- och utbildningsnämnden att:

- **Utveckla** den systematiska uppföljningen av elevers kunskapsutveckling mellan årskurser, inklusive överlämning mellan F-6 och 7-9, i syfte att tidigare identifiera och åtgärda brister innan de manifesteras i årskurs 9.
- **Säkerställa** att det kompensatoriska uppdraget är spårbart i nämndens beslut och att resursfördelningen systematiskt beaktar kända resultatskillnader och variationer i lärarbehörighet mellan skolor, i syfte att stärka likvärdigheten i utbildningen.
- **Stärka** uppföljningen av vidtagna åtgärders effekter, i syfte att kunna bedöma om insatser leder till avsedd förbättring och vid behov justera inriktningen.
- **Tydliggöra** hur resultatinformation omsätts i aktiv styrning, i syfte att stärka spårbarheten i nämndens ledning av verksamheten.
- **Utveckla** internkontrollens inriktning och systematiken i kvalitetsarbetets dokumentation, i syfte att ge nämnden ett mer likvärdigt och heltäckande underlag för uppföljning av kunskapsresultat och måloppfyllelse.

Växjö, 2026-02-09

DELOITTE AB/Azets

Revsul Dedic
Certifierad kommunal revisor

Johanna Sjöberg
Verksamhetskonsult

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Kommunens ansvar för grundskolan regleras i skollagen (2010:800). Enligt lagen är det kommunen, i egenskap av huvudman, som har det övergripande ansvaret för att eleverna får en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, samt att utbildningen genomförs i enlighet med de nationella målen. Skollagen ställer också krav på att utbildningen ska vara likvärdig oavsett var i kommunen den ges, och att huvudmannen aktivt ska arbeta för att utjämna skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. För att leva upp till detta ansvar ska kommunen bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar såväl uppföljning och analys som åtgärder på huvudmannanivå.

Under de senaste åren har kunskapsresultaten i Vetlanda kommuns grundskola varit genomgående lägre än genomsnittet för riket, för jämförbara kommuner samt för övriga kommuner i det egna länet. Det gäller bland annat andelen elever som är behöriga till gymnasiet, andelen som uppnår kunskapskraven i alla ämnen, samt det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9. Resultaten har dessutom varierat mellan olika år och mellan skolor i kommunen, vilket aktualiserar frågor om likvärdighet, progression och nämndens styrning av utbildningsverksamheten. Forskning och nationella kartläggningar visar att bristande måluppfyllelse i årskurs 9 ofta har sina rötter i tidigare skolår, till exempel på grund av att tidiga stödbehov inte identifierats eller att insatser inte satts in i tid.

Grundskoleverksamheten är en komplex och kunskapsintensiv verksamhet med stor betydelse för barn och ungas livschanser samt för kommunens långsiktiga samhällsutveckling. För att främja goda resultat krävs tydlig politisk styrning, systematisk uppföljning, likvärdiga förutsättningar mellan skolor, och ett kvalitetsarbete som fokuserar på förbättring i alla delar av skolväsendet. Det är särskilt viktigt att kommunen tar ansvar för progressionen i elevernas lärande från tidiga år till skolans slut, samt att skillnader mellan skolor hanteras inom ramen för det

kompensatoriska uppdraget. Eftersom kunskapsresultaten i Vetlanda kommun har varit svaga under en längre tid, och eftersom skillnaderna mellan skolor är betydande, anser revisorerna att det är angeläget att granska om barn- och utbildningsnämnden i kommunen fullgör sitt ansvar enligt skollagen. Granskningen bör särskilt belysa nämndens arbete med att följa upp och analysera resultat, säkerställa progression i elevernas kunskapsutveckling, utjämna skillnader mellan skolor och vidta nödvändiga förbättringsåtgärder.

Mot bakgrund av detta har revisorerna i Vetlanda kommun beslutat att genomföra en granskning av barn- och utbildningsnämndens styrning, uppföljning och utveckling av grundskolans verksamhet, samt i vilken utsträckning detta sker i enlighet med skollagen, kommunallagen och kommunens egna styrdokument.

1.2 Syfte och avgränsning

Granskningen omfattar kommunens grundskoleverksamhet i årskurserna 1–9, med särskilt fokus på barn- och utbildningsnämndens ansvar för att följa upp och förbättra elevernas kunskapsresultat, samt att säkerställa likvärdiga förutsättningar för utbildning. Granskningen omfattar inte bedömning av enskilda lärares arbete, undervisningsmetodik eller pedagogiska modeller. Elevspecifika ärenden eller betygsättning på individnivå behandlas inte. Granskningen omfattar dock hur nämnden säkerställer att elever i behov av särskilt stöd identifieras tidigt och får insatser enligt skollagens krav, samt om undervisningen sker med behöriga och legitimerade lärare i samtliga skolor. Dessa aspekter betraktas som centrala delar av huvudmannens ansvar för likvärdighet i utbildningen.

1.3 Revisionsfråga och underliggande frågeställningar

Har barn- och utbildningsnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av kunskapsresultaten i grundskolan i syfte att förbättra måluppfyllelsen vid skolans slut?

Underliggande frågeställningar:

- Bedriver nämnden ett systematiskt kvalitetsarbete enligt skollagen som säkerställer uppföljning, analys och utveckling av utbildningen i hela grundskolan?
- Säkerställer nämnden att progression i elevers kunskapsutveckling genom hela grundskolan följs upp och att tidiga brister fångas och åtgärdas?
- Har nämnden säkerställt likvärdiga organisatoriska och pedagogiska förutsättningar för skolorna att nå nationella mål, inklusive tillgång till särskilt stöd och behöriga lärare?
- Vidtar nämnden relevanta och effektiva åtgärder när kunskapsresultat, progression eller stödbehov indikerar brister?
- Säkerställer nämnden att rektorer har tillräckliga organisatoriska och ekonomiska förutsättningar att ansvara för skolornas resultat?
- Bedrivs intern kontroll och återrapportering så att nämnden har tillräcklig kunskap om skolornas måluppfyllelse och utvecklingsbehov?

1.4 Metod och granskningsinriktning

Granskningen har genomförts med utgångspunkt i de förtroendevalda revisorernas granskningsfrågor och fastställda revisionskriterier. Datainsamlingen har baserats på dokumentstudier, statistikanalys och intervjuer. Intervjuer har genomförts med barn- och utbildningsnämndens presidium, skolchef, verksamhetschef, utvecklingschef, utvecklingsstrateg samt fem rektorer verksamma inom grundskolan.

Dokumentstudier har omfattat styr- och stöddokument på huvudmannanivå, däribland riktlinjer för systematiskt kvalitetsarbete, delegationsordning, internkontrollplan, verksamhetsplan och verksamhetsrapport. Vidare har nämndens protokoll från 2024 och 2025 granskats. På enhetsnivå har ett urval av åtagandeplaner och läsårsrapporter analyserats. Därutöver har budget, delårsbokslut och årsbokslut för barn- och utbildningsnämnden studerats. Statistikanalysen har baserats på officiell statistik från Skolverket och Kolada avseende kunskapsresultat, elevsammansättning, resurser, lärartäthet och lärarbehörighet. Statistiken omfattar en flerårig period och har analyserats på huvudmannanivå samt, där så varit möjligt, på skolnivå. Jämförelser har gjorts med riket, länet och strukturellt liknande kommuner. Granskningen

fokuserar på huvudmannans nivå, det vill säga nämndens och förvaltningens ansvar för styrning och uppföljning. Granskningen omfattar inte bedömning av enskilda lärares arbete, pedagogiska metoder eller elevspecifika ärenden.

1.5 Revisionskriterier och bedömningsgrund

Granskningen utgår från krav och förväntningar som följer av gällande lagstiftning, föreskrifter samt kommunala mål och styrdokument. Centrala revisionskriterier utgörs av:

Skollagen (2010:800)

- 1 kap. 9 § – Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- 1 kap. 10 § – Utbildningen ska vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas
- 2 kap. 8–10 §§ – Krav på rektor och rektors ansvar
- 3 kap. 3–12 §§ – Barns och elevers utveckling mot målen, extra anpassningar och särskilt stöd
- 4 kap. 3–6 §§ – Systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå

Kommunallagen (2017:725)

- 6 kap. 1 § – Nämndens ansvar för verksamheten inom sitt område
- 6 kap. 7 § – Nämndens ansvar för intern kontroll

Kommunens egna styrdokument

- Riktlinjer för systematiskt kvalitetsarbete inom barn- och utbildningsförvaltningen
- Delegationsordning för barn- och utbildningsnämnden
- Internkontrollplan för barn- och utbildningsnämnden.

Bedömningen av den övergripande revisionsfrågan och de underliggande frågeställningarna har gjorts enligt en femgradig skala: inte uppfyllt, till viss del, till stor del, i huvudsak samt ja/uppfyllt. Bedömningen baseras på en sammanvägning av iakttagelser från dokumentstudier, statistikanalys och intervjuer.

1.6 Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring kommer att ske genom Deloitte:s interna kvalitetssäkringssystem samt genom faktakontroll hos berörd nämnd.

2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material redovisas nedan en sammanfattande beskrivning samt iakttagelser kopplade till kvaliteten inom grundskolan i Vetlanda kommun. De iakttagelser som framkommit genom intervjuer och dokumentstudier presenteras under den rubrik som bedömts som mest relevant.

2.0 Officiell statistik – resultat, förutsättningar och processindikatorer i grundskolan

2.0.1 Inledning och avgränsning

I detta kapitel redovisas vår sammanställning och analys av officiella uppgifter om kunskapsresultat samt strukturella och processrelaterade förutsättningar i Vetlanda kommuns grundskola. Syftet är att beskriva utvecklingen över tid, belysa variationer inom kommunen samt sätta resultaten i relation till riket och strukturellt liknande kommuner. Redovisningen baseras huvudsakligen på uppgifter från Skolverket och Kolada samt, i vissa delar, på kommunens räkenskapssammandrag och interna uppföljningsunderlag som tillhandahållits inom ramen för granskningen. Uppgifterna avser i huvudsak huvudmannanivå och omfattar den period för vilken jämförbara tidsserier finns tillgängliga. Avsnittet innehåller inga bedömningar av nämndens ansvar, styrning eller vidtagna åtgärder. Kapitlet utgör ett beskrivande och analyserande faktaunderlag. De iakttagelser och indikationer som redovisas här beaktas i efterföljande bedömningsavsnitt kopplade till respektive revisionsfråga.

Analysen av kunskapsresultat baseras på ett urval av centrala och övergripande nyckeltal:

- andel elever i årskurs 6 som uppnått betygsriterierna i alla ämnen,
- andel elever i årskurs 9 som uppnått betygsriterierna i alla ämnen,
- andel elever i årskurs 9 som uppnått gymnasiebehörighet, samt
- genomsnittligt meritvärde i årskurs 9.

Dessa indikatorer har valts eftersom de sammantaget speglar progression, måluppfyllelse och genomsnittlig kunskapsnivå i grundskolan och möjliggör en

sammanhållen analys på huvudmannanivå. Urvalet säkerställer jämförbarhet över tid och mellan kommuner och är anpassat till nämndens ansvar och styrning.

Metod och tolkning

Avsnitt 2.0 bygger på sammanställda uppgifter från externa och interna datakällor. Vi har inte verifierat riktigheten i varje enskild uppgift utan utgår från att tillgängliga uppgifter är korrekta i enlighet med respektive datakällas kvalitetssäkring. Slutsatserna avser mönster, utvecklingstendenser och indikationer i tillgängligt underlag. Avsnittet fastställer inte orsaksförhållanden eller effekter. Vissa indikatorer avser läsår (exempelvis betygsresultat) medan resurs- och kostnadsuppgifter avser kalenderår, vilket beaktas i tolkningen. Underliggande tidsserier och sammanställningar har granskats inom ramen för uppdraget och kan tillhandahållas vid behov (se bilaga A).

2.0.2 Kunskapsresultat över tid

Den officiella statistiken visar att kunskapsresultaten i Vetlanda kommuns grundskola har förändrats över tid. Förändringarna är synliga i flera centrala indikatorer, däribland andelen elever som uppnått betygsriterierna i alla ämnen i årskurs 6 respektive årskurs 9 samt det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9. Utvecklingen framstår som långsiktig och successiv snarare än som en följd av enstaka variationer mellan år. I jämförelse med riket och strukturellt liknande kommuner uppvisar Vetlanda kommun en svagare utveckling av flera resultatindikatorer under den studerade perioden. Sammantaget indikerar utvecklingen att försämrade resultat inte kan hänföras till enskilda år eller tillfälliga avvikelser, utan snarare speglar ett mer varaktigt mönster i resultatutfallet på huvudmannanivå. Detta är en signal i underlaget som bör beaktas i den fortsatta granskningen.

2.0.3 Resultat i årskurs 6 – variation mellan skolor

Statistiken för årskurs 6 visar att andelen elever som uppnått betygsriterierna i alla ämnen har minskat under de senaste läsåren. Samtidigt uppvisar resultaten påtagliga variationer mellan skolor inom kommunen. Skillnaderna mellan skolor återkommer i de redovisade läsåren och kan inte enbart förklaras av tillfälliga variationer mellan årskullar. Detta indikerar att variationerna har en mer bestående karaktär och kan vara kopplade till lokala förutsättningar, organisering eller arbetssätt. Flera enheter har relativt små elevkullar, vilket kan bidra till större variation mellan år; bedömningen avser därför främst återkommande mönster över flera läsår. Resultaten i årskurs 6 framträder därmed som tidiga indikationer på skillnader i måluppfyllelse och förutsättningar inom kommunen, vilket är relevant ur ett huvudmannaperspektiv.

2.0.4 Resultat i årskurs 9 – måluppfyllelse och meritvärde

Resultaten i årskurs 9 visar att andelen elever som uppnått betygsriterierna i alla ämnen har minskat över tid. Andelen elever som uppnått gymnasiebehörighet har under delar av perioden varit relativt stabil, medan det genomsnittliga meritvärdet uppvisar en tydligare nedgång. Detta innebär att en relativt stor andel elever fortsatt når grundläggande behörighet, samtidigt som den genomsnittliga betygsnivån försämrats. Mönstret indikerar att utmaningarna inte enbart rör elever i riskzonen för underkända betyg, utan även berör elever som når godkända resultat. Utvecklingen kan därmed indikera en försvagning av den samlade kunskapsnivån, trots att behörighetsgraden delvis upprätthålls.

2.0.5 Elevsammansättning och strukturella elevförutsättningar

Analys av tillgänglig statistik visar att elevsammansättningen i Vetlanda kommun varit relativt stabil under den period då kunskapsresultaten försämrats. Andelen elever med vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning har ökat över tid och andelen elever med utländsk bakgrund har legat på en stabil nivå. Utvecklingen följer i huvudsak motsvarande mönster i riket och i strukturellt liknande kommuner. Utifrån tillgänglig statistik finns därmed inga tydliga indikationer på att förändringar i elevsammansättningen på huvudmannanivå i sig kan förklara den negativa utvecklingen av kunskapsresultaten. De redovisade indikatorerna fångar dock endast

delar av elevsammansättningen; andra socioekonomiska och individuella faktorer kan påverka förutsättningarna men ingår inte i detta statistikunderlag.

2.0.6 Resurser, volym och undervisningskapacitet

Antalet elever i kommunal grundskola i Vetlanda kommun ökade fram till omkring år 2021 och har därefter legat kvar på en högre nivå än vid periodens början. Kostnaden per elev har ökat över tid men har under hela perioden legat lägre än i riket och i strukturellt liknande kommuner. Räkenskapssammandrag visar samtidigt att en ökande andel av de totala kostnaderna avser strukturella kostnadsslag, såsom lokaler, medan undervisningens andel av de totala kostnaderna minskat. Sammantaget ger detta en bild av att förutsättningarna för undervisningen kan ha förändrats under perioden, inte minst i ljuset av ökande elevvolym. Uppgifterna ger dock inte underlag för att koppla enskilda års kostnadsutfall till specifika läsårsresultat utan bör läsas som övergripande trender över tid.

2.0.7 Lärartäthet, kompetens och personalstabilitet

Statistiken visar att lärartätheten i Vetlanda kommun förändrats under perioden. Under år med ökande elevvolym ökade antalet elever per lärare, vilket inneburit en försämrad lärartäthet. Vidare visar statistiken att andelen legitimerade och behöriga lärare under hela perioden varit lägre än i riket och i strukturellt liknande kommuner. Andelen tillsvidareanställda lärare har samtidigt varit lägre än jämförelsegruppernas nivåer över tid. Sammantaget beskriver dessa indikatorer förutsättningar för undervisningens kontinuitet, stabilitet och kvalitet, vilket är centrala faktorer ur ett huvudmannaperspektiv.

2.0.8 Sammanfattande iakttagelser, indikationer och risker från resultat- och strukturanalysen

Sammantaget pekar de tillgängliga uppgifterna på en försämring av kunskapsresultaten i Vetlanda kommuns grundskola över en längre tidsperiod. Förändringarna framstår som långsiktiga snarare än tillfälliga och är synliga i flera centrala indikatorer. Resultaten i årskurs 6 framträder som tidiga indikationer på bristande måluppfyllelse och uppvisar samtidigt bestående variationer mellan skolor. Resultaten i årskurs 9

visar att en relativt stor andel elever når gymnasiebehörighet, samtidigt som den genomsnittliga kunskapsnivån, mätt genom meritvärden, har försvagats.

Analysen visar vidare att elevsammansättningen varit stabil eller förbättrats under perioden, vilket innebär att försämrade kunskapsresultat inte entydigt kan förklaras av förändrade elevförutsättningar på huvudmannanivå. Samtidigt har flera strukturella och resursrelaterade förutsättningar förändrats. Elevvolymerna har ökat, kostnaden per elev har varit relativt låg i jämförelse med andra kommuner, undervisningens andel av de totala kostnaderna har minskat och både lärartäthet, lärarkompetens och personalstabilitet har varit svagare än i jämförelsegrupperna. Sammantaget indikerar denna kombination av faktorer risker kopplade till undervisningens långsiktiga kvalitet, likvärdighet och kompensatoriska förmåga. De statistiska signalerna har varit synliga under flera år och därmed tillgängliga på huvudmannanivå.

2.0.9 Förklarande analys – undervisning, skolmiljö och stöd utifrån enkätresultat

De officiella enkätresultaten från elever i årskurs 5, elever i årskurs 8 samt pedagogisk personal ger en fördjupad bild av undervisningens genomförande, skolmiljön och tillgången till stöd i Vetlanda kommuns grundskola. Enkäterna kompletterar resultat- och strukturstatistiken genom att belysa processrelaterade faktorer som kan ha betydelse för kunskapsutvecklingen. Sammantaget visar enkätsvaren att elever i Vetlanda kommun i hög grad upplever trygghet, goda relationer till vuxna och tillgång till stöd vid behov. Dessa resultat ligger i huvudsak i nivå med eller över riket och strukturellt liknande kommuner. Samtidigt framträder indikatorer kopplade till undervisningens kvalitet där resultaten är mer återhållsamma, särskilt avseende studiero, motivation, variation i undervisningen och elevers upplevelse av delaktighet. I årskurs 8 är dessa indikatorer genomgående svagare än i årskurs 5, vilket indikerar försämrade upplevelser i de högre årskurserna. Enkätsvaren från pedagogisk personal bekräftar delvis denna bild. Uppföljning av resultat, trygghet och studiero uppges i hög grad ske, samtidigt som samverkan kring undervisningsplanering, bedömning och särskilt stöd framstår som mindre utvecklad. Sammantaget indikerar enkätresultaten att grundskolan präglas av relativt goda sociala och trygghetsrelaterade förutsättningar, men att det finns utmaningar kopplade till undervisningens kvalitet,

arbetsro, motivation och likvärdighet i genomförandet. Detta är underlag som vi tar med i den fortsatta prövningen av nämndens systematiska kvalitetsarbete.

Avsnittet 2.0 redovisar iakttagelser och indikationer baserade på tillgängliga uppgifter och enkätresultat. Någon bedömning av nämndens ansvar, styrning eller åtgärder görs inte i detta kapitel. Sådana bedömningar görs i efterföljande avsnitt utifrån respektive revisionsfråga.

2.1 Bedriver nämnden ett systematiskt kvalitetsarbete enligt skollagen som säkerställer uppföljning, analys och utveckling av utbildningen i hela grundskolan?

2.1.1 Kvalitetssystemets formella uppbyggnad och styrkedjans huvuddrag

I vår granskning framgår att nämnden har beslutat om en struktur för det systematiska kvalitetsarbetet som utgår från en återkommande cykel och som beskrivs i termer av förutsättnings-, process- och resultat kvalitet. Modellen är uppbyggd kring tre återkommande dialogmoment under läsåret samt en dokumentationskedja på enhetsnivå som består av åtagandeplan, läsårsrapport och en återkommande mätning av trygghet, lärande och delaktighet (TLD) två gånger per år. Av riktlinjerna framgår också när dialogerna ska genomföras och vilka funktioner som typiskt deltar.

I verksamhetsplanen för 2025 anges att planen är den första i sitt slag och att prioriterade områden har tagits fram utifrån ett samlat systematiskt kvalitetsarbete, där analys från rektorernas kvalitetsarbete kombinerats med huvudmannens arbete och omvärldsbevakning. I planen anges vidare att relevant information om undervisningens förutsättningar och resultat ska samlas in och analyseras samt att samband mellan förutsättningar och resultat ska undersökas i syfte att identifiera orsaker och prioriterade utvecklingsinsatser.

2.1.2 Dialogmodellen i praktiken

I vår granskning framträder att dialogmodellen har bidragit till en tydligare kalenderstyrning för kvalitetsarbetet och att förväntningar på vad som ska tas fram inför olika tillfällen har blivit mer synliga än tidigare. Rektorsgruppen beskriver att dialogerna skapar återkommande forum där huvudmannen efterfrågar nuläge,

reflektion och prioriteringar samt att gruppformatet ger utrymme för erfarenhetsutbyte mellan skolor.

Samtidigt framkommer att dialogernas genomförande under implementeringsåret inte upplevts helt likartat över tid. Bland annat beskrivs variation i hur tydligt syfte och fokus varit avgränsat vid vissa dialogtillfällen samt i vilken grad dialogerna haft karaktär av fördjupande analys jämfört med åiterrapportering. Rektorsgruppen ger även exempel på att återkoppling efter dialoger kan uppfattas på olika sätt och att det funnits skilda förväntningar på vad återkopplingen ska bestå av (t.ex. skriftlig respons, återföring av mönster eller konkreta prioriteringar på huvudmannanivå). Som exempel beskrivs att vissa dialogtillfällen upplevts ha en tydligare analysinriktning med gemensam genomgång av mönster och prioriteringar, medan andra i högre grad upplevts fokusera på redovisning av lägesbilder utan lika tydlig gemensam slutsatsbild.

I underlag från förvaltningen som sammanfattar implementeringsåret beskrivs att formerna för dokumentation av dialogerna har förändrats under året och att sammanställningar har gjorts tillgängliga för rektorer och huvudman. I samma underlag anges samtidigt att det i vissa delar varit oklart hur dokumentationen från dialogerna därefter tagits vidare och använts i huvudmannens fortsatta analysarbete. Denna typ av uppgifter har därför i granskningen behövt ställas mot vad som framgår av andra källor, såsom protokoll, verksamhetsplan/-rapport samt enheternas egna dokument.

2.1.3 Dokumentationskedjan på enhetsnivå

Vid dokumentgranskning av läsårsrapporter (2024/2025) och åtagandepplaner (2025/2026) framgår att dokumenten är utformade för att hänga ihop. Läsårsrapportens malltexter anger att rapporten ska summera och analysera det gångna läsåret och utgöra underlag för kommande åtagandepplan. I åtagandepplanernas mallstruktur framgår att åtaganden ska kopplas till prioriterade målområden och att det finns återkommande fält för bakgrund/motivering, ansvar, tidplan, aktiviteter samt förväntade resultat och effekter.

I granskningen framträder en gemensam grundlogik i dokumenten, men också en tydlig variation mellan enheter i hur spårbar kedjan blir i praktiken. I vissa fall framgår en

tydlig koppling där läsårsrapportens nuläges- och analysdel konkret mynnar ut i prioriteringar och där åtagandepplanen tar vid med åtaganden och aktiviteter som kan följas upp. I andra fall blir kopplingen svårare att följa enbart i dokumenten, exempelvis när analysdelen i läsårsrapporten är mer översiktlig, när åtaganden är formulerade på en hög nivå eller när uppföljningsmomenten i åtagandepplanen är svagt konkretiserade eller endast delvis ifyllda.

I de dokument där spårbarheten framträder som tydligare återfinns ofta en mer konkretiserad analys i läsårsrapporten, där resultat och iakttagelser kopplas till identifierade utvecklingsbehov och där slutsatserna tydligt tas vidare i kommande åtaganden. I de dokument där kedjan blir svårare att följa framträder i stället exempel på mer allmänt hållen analys (t.ex. att ett område behöver förbättras utan närmare precisering av vad som ligger bakom), samt åtaganden som formuleras som övergripande inriktningar utan tydlig koppling till uppföljningsbara aktiviteter eller ansvar/tidplan. Det förekommer också att uppföljningsfält i åtagandepplanen lämnas ofullständigt ifyllda eller att det framgår begränsat hur uppföljningen ska genomföras och dokumenteras. Vi noterar även att den dokumenterade analysen i flera fall i begränsad utsträckning tydliggör orsaker till uppföljningens resultat, och att omfattningen och fördjupningen i sådan orsaksanalys varierar mellan de granskade enheterna.

Det framgår även brister i formell dokumentkvalitet kopplade till mall- och versionshantering. Exempelvis förekommer rubriksättning och årtalsmärkning som inte konsekvent överensstämmer med dokumentets avsedda läsår, vilket påverkar tydligheten i dokumentkedjan och kan försvåra jämförelser och uppföljning.

2.1.24 TLD som uppföljningsunderlag och dess koppling till analys

Av riktlinjer och verksamhetsrapport framgår att TLD genomförs återkommande två gånger per år och att resultat redovisas på huvudmannanivå. Vid dokumentgranskning framgår att TLD förekommer som analysunderlag i flera läsårsrapporter, där resultat i varierande omfattning återges och kommenteras i relation till exempelvis trygghet/studiero, delaktighet och lärande. I vissa rapporter beskrivs också hur

resultaten hanteras i verksamheten, exempelvis genom att de tas upp i elevforum eller används som underlag i diskussioner på klass- och skolnivå.

Samtidigt visar granskningen att det varierar i vilken grad TLD-resultat tydligt kopplas till prioriteringar i åtagandeplanerna och vidare till uppföljningsbara aktiviteter. Där kopplingen är tydlig framstår TLD som en del i en sammanhängande kedja från uppföljning via analys till planerade åtaganden. Där kopplingen är mer indirekt blir det svårare att följa hur resultaten omsätts i planerat utvecklingsarbete enbart genom dokumentationen. I de fall där kopplingen framträder som tydligare går det i regel att följa hur TLD-resultat om exempelvis trygghet/studiero eller delaktighet återkommer i läsårsrapportens analys och därefter tas vidare i kommande åtaganden med beskrivna aktiviteter. I de fall där kopplingen framstår som mer indirekt redovisas TLD ofta mer som en nulägesuppgift eller som en kort kommentar, utan att det i dokumentationen framgår hur resultaten konkret påverkat prioriteringar, val av åtaganden eller hur uppföljning ska ske.

2.1.5 Huvudmannens analys, informationsflöde och återkoppling

Intervjuer med förvaltningsledningen beskriver att kvalitetsarbetet genererar ett bredare underlag på huvudmannanivå än tidigare genom enhetsnära dialoger och underlag från skolorna, och att detta utgör en del av huvudmannens samlade analys. Rektorsgruppen beskriver samtidigt att det i praktiken finns variation i hur tydligt det är vilka mönster och slutsatser som huvudmannen drar av underlagen, samt hur dessa slutsatser återförs till rektorerna och omsätts i prioriteringar eller stöd.

Underlag från förvaltningen som sammanfattar implementeringsåret pekar på att informationshantering och spridning av resultat/insikter är ett område under utveckling, bland annat i fråga om vilken information som ska spridas, till vilka grupper och i vilken form. I granskningen har detta behövt bedömas i ljuset av andra källor, särskilt protokollspår och hur nämndens uppföljning dokumenteras.

2.1.6 Uppföljning och styrning: protokollspår, mål/indikatorer och rapportering

Av vår protokollgranskning framgår att nämnden under 2024 har hanterat frågor kopplade till kvalitetsarbetets utveckling, bland annat genom information om en SKA-pilot samt arbete med mål och indikatorer för perioden 2024–2027. I protokollen

framgår att indikatorerna avser såväl kunskapsresultat som trygghet/studiero, där TLD ingår som en indikator

Samtidigt visar protokollspåret att när resultat- och kvalitetsinformation behandlats har protokollformuleringar ofta stannat vid att informationen noteras eller läggs till handlingarna. Utifrån protokollen är det därmed i flera fall svårt att utläsa vilka konkreta uppdrag, krav på återrapportering eller uppföljningspunkter nämnden lämnat med anledning av redovisade resultat och analyser.

Vid samma protokollgranskning framgår att nämnden under 2024 också fått information om en negativ utveckling i delar av grundskolans resultat. Exempelvis framgår att behörigheten till yrkesprogram i årskurs 9 redovisats och att utfallet vid ett tillfälle noterats som en försämring jämfört med föregående år. Protokollen visar således att resultat följs upp och lyfts till nämndnivå, medan protokollspåret i begränsad utsträckning visar hur nämnden omsätter dessa resultatredovisningar i styrning i form av tydliga uppdrag eller återrapportering.

Protokollspåret visar även att nämnden under 2024 hanterat ärenden kopplade till intern kontroll, bland annat redovisning av internkontrollplan och beslut om ny internkontrollplan. Av vår granskning av internkontrollunderlag framgår att delar av internkontrollen riktas mot områden som har direkt bäring på regelefterlevnad och elevrätt, exempelvis rutiner och dokumentation av extra anpassningar/särskilt stöd, samt beslut kopplade till placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. Underlagen beskriver bland annat genomförda kontroller via rektorsenkät och stickprov samt att det i stickproven förekommit brister i dokumentation.

I protokollspåret framgår dock i begränsad utsträckning vilka iakttagelser internkontrollen lett till, vilka brister som identifierats och vilka korrigerande åtgärder som i så fall beslutats eller följts upp av nämnden. Detta innebär att protokollen, som offentlig dokumentation av nämndens uppföljning, ger en relativt tunn bild av den “slutna loop” mellan kontrollresultat, eventuella krav/åtgärder och återrapportering.

2.1.7 Roller och ansvarsfördelning i styrkedjan

Granskningen av delegationsordning visar att nämnden formellt inte kan delegera ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet, samtidigt som rektor bär det operativa ansvaret för enhetens kvalitetsarbete enligt skollagens ordning. Detta innebär att nämndens roll i kvalitetsarbetet i huvudsak knyts till styrning, uppföljning och kravställning, medan genomförande och enhetsnära analys till stor del ligger på rektorsnivå.

I underlag kopplade till internkontrollplan framgår att kontroller inom skolområdet i huvudsak tar sikte på regelefterlevnad och dokumentation inom vissa områden (exempelvis särskilt stöd). Samtidigt framgår i mindre utsträckning kontroller som systematiskt tar sikte på resultatstyrning, resultatskillnader mellan skolor och hur uppföljningsunderlag såsom TLD används i nämndens styrning.

Slutsatser och bedömning

Vår samlade bedömning är att barn- och utbildningsnämnden till stor del bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete enligt skollagen som säkerställer uppföljning, analys och utveckling av utbildningen i hela grundskolan.

Vi grundar vår bedömning på:

Enligt skollagen (4 kap. 3–6 §§) ska huvudmannen bedriva ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete på huvudmannanivå och enhetsnivå. Arbetet ska omfatta planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen samt dokumenteras. Vår prövning tar sin utgångspunkt i dessa krav och i granskningsplanens konkretisering av underliggande frågeställning 1. Utifrån det underlag vi haft tillgång till i granskningen bedömer vi därför inte endast om strukturer och underlag finns, utan i vilken grad nämnden – genom sin styrning, uppföljning och kravställning – kan anses säkerställa att kvalitetsarbetet fungerar som en sammanhängande förbättringsprocess för hela grundskolan.

Vi konstaterar att nämnden och förvaltningen har genomfört ett tydligt omtag av huvudmannens kvalitetsarbete. Det finns en beslutad struktur med återkommande dialoger under läsåret samt återkommande underlag på enhetsnivå i form av läsårsrapport, åtagandeplan och TLD. Vi noterar också att verksamhetsplan och

verksamhetsrapport beskriver en avsikt att väga samman underlag från rektorsnivå och huvudmannanivå i analys och prioriteringar. Sammantaget talar detta för att centrala komponenter i ett systematiskt kvalitetsarbete är etablerade och att det finns en formell logik för ett återkommande arbete (planera–följa upp–analysera–utveckla).

Samtidigt bedömer vi att det som är avgörande i denna UF inte är att komponenterna finns, utan om de i praktiken bildar en spårbar och återkommande förbättringsloop. Vår uppfattning är att granskningen visar en ojämnhet i tillämpning och spårbarhet som gör att kvalitetsarbetet ännu inte fullt ut kan sägas “säkerställa” uppföljning, analys och utveckling i hela grundskolan. Följande iakttagelser är bärande i vår samlade värdering.

Vi konstaterar för det första, utifrån dokumentgranskningen av läsårsrapporter och åtagandeplaner, att spårbarheten i dokumentationskedjan varierar mellan enheter. I flera av de granskade dokumenten går det att följa hur uppföljning och analys i läsårsrapporten tar form i prioriteringar och åtaganden i efterföljande åtagandeplan. I andra granskade dokument blir denna kedja svårare att följa i dokumentationen, exempelvis när analysen är mer översiktlig, när åtaganden formuleras på en hög nivå eller när uppföljningsmoment är svagt konkretiserade eller endast delvis ifyllda. Vi noterar därutöver brister i formalia kopplade till mall- och versionshantering (exempelvis rubriker/årtal), vilket minskar tydligheten i de underlag som är avsedda att bära kontinuitet och uppföljningsbarhet över tid. Vår bedömning är att denna variation påverkar möjligheten att på ett enhetligt sätt följa hur analys leder till planerat utvecklingsarbete och hur detta sedan kan följas upp.

Vi konstaterar för det andra att intervjuerna sammantaget ger en bild av att dialogmodellen har skapat struktur och återkommande forum, men att arbetssättet ännu inte upplevs fullt ut etablerat i fråga om analyskvalitet och återkoppling. Vi noterar att denna bild i huvudsak överensstämmer med dokumentgranskningens iakttagelser om varierande spårbarhet. Vår tolkning är att detta inte i sig är anmärkningsvärt under ett första implementeringsår, men att det får betydelse i prövningen av “säkerställer” när uppgifter om variation återkommer. Intervjuuppgifter beskriver att dialogerna kan få olika karaktär, från fördjupande analys till mer återrapportering, samt att det inte alltid är tydligt hur huvudmannen tar samlade

underlag vidare och återför gemensamma slutsatser eller prioriteringar. Vi har i vår värdering lagt vikt vid hur dessa uppgifter samspelar med dokumentgranskningens bild av varierande spårbarhet och med protokollspårets begränsade synlighet av nämndens kravställning och uppföljning.

Vi konstaterar för det tredje att protokollspåret väger särskilt tungt i ansvarsprovningen, eftersom protokollen är nämndens formella och offentliga dokumentation av ställningstaganden och uppföljning. Protokollgranskningen visar att nämnden tar del av resultat- och kvalitetsinformation och hanterar mål/indikatorer. Vi noterar samtidigt att det i de protokoll vi tagit del av i flera fall inte framgår någon tydlig kedja från redovisade resultat och analyser till beslutade uppdrag, krav på åiterrapportering eller fastställda uppföljningspunkter. Vår uppfattning är att detta försvagar spårbarheten i nämndens dokumenterade styrning och gör det svårare att följa hur nämnden säkerställer att identifierade utvecklingsbehov leder vidare till uppföljningsbar hantering.

Vi konstaterar för det fjärde, utifrån internkontrollunderlag, att kontroller i huvudsak tar sikte på regelefterlevnad och dokumentation inom vissa områden, medan det i mindre utsträckning framgår kontroller som är utformade för att systematiskt följa upp resultatstyrning, resultatskillnader eller hur centrala kvalitetsunderlag (såsom TLD och enheternas analyser) används i nämndens styrning. Vår bedömning är att detta bidrar till en bild av att delar av nämndens uppföljning är etablerad, men att uppföljningen i begränsad utsträckning synliggör en sammanhållen kedja från kvalitetsunderlag till nämndens dokumenterade kravställning och återuppföljning.

Vi noterar att de långvariga resultatmönster som redovisas i avsnitt 2.0 innebär att kvalitetssystemets mognad och användning får särskild betydelse. Vi understryker att vår bedömning inte tar sikte på att förutsäga effekter på måluppfyllelsen, utan på i vilken grad nämnden – utifrån den dokumentation och de uppgifter vi tagit del av – kan anses säkerställa den uppföljning, analys och utveckling som skollagen kräver. Vi bedömer sammantaget att strukturen och de formella komponenterna är etablerade, men att variation i spårbarhet och tillämpning, tillsammans med ett protokollspår som i flera delar ger begränsad ledning om nämndens kravställning och uppföljning, innebär

att kvalitetsarbetet ännu inte framstår som en konsekvent och spårbar förbättringsloop för hela grundskolan.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att barn- och utbildningsnämnden till stor del bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete enligt skollagen som säkerställer uppföljning, analys och utveckling av utbildningen i hela grundskolan.

2.2 Säkerställer nämnden att progression i elevers kunskapsutveckling genom hela grundskolan följs upp och att tidiga brister fångas och åtgärdas?

2.2.1 Nämndens indikatorer och mätpunkter för att följa progression

I vår granskning framgår att nämnden har beslutat om indikatorer för uppföljning av kunskapsutveckling. Av protokoll från 2024 framgår att indikatorerna kopplas till målet om lärande och utveckling och omfattar nationella prov i årskurs 3, andel elever med minst betyg E efter årskurs 6 och 9, meritvärde i årskurs 9 samt andel elever behöriga till gymnasieskolans nationella program. I protokollet anges även att TLD-mätning och Skolinspektionens enkäter i årskurs 5 och 8 ingår. Sammantaget innebär detta att nämnden har beslutat om indikatorer vid flera mätpunkter genom grundskolan.

Av verksamhetsplanen framgår vidare att ett prioriterat område är att utveckla metoder för att följa språk- och matematikutveckling på huvudmannanivå. I planen anges att huvudmannens analys pekat på att sådana metoder tidigare saknats, och att målsättningen är att utveckla dessa samt skapa en fördjupad nulägesbild av hur verksamheterna arbetar med respektive område. Vi noterar att detta prioriterade område tar sikte på just den typ av löpande uppföljning som behövs för att fånga tidiga signaler på bristande kunskapsutveckling.

2.2.1 Huvudmannens uppföljning av kunskapsresultat i tidiga årskurser

Vid dokumentgranskning framgår att verksamhetsrapporten för 2025 redovisar kunskapsresultat för årskurs 3 avseende nationella prov i matematik, svenska och svenska som andraspråk. I rapporten redovisas även betygsrelaterad statistik för årskurs 6 och 9, inklusive andel elever med godkända betyg och behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram. Redovisningen omfattar flera år och är uppdelad

mellan flickor och pojkar, vilket ger underlag för att följa utveckling över tid och mellan elevgrupper.

I samma rapport anges att arbete med att följa språkutveckling genomförts i förskola och grundskola F–6, och att det finns en plan för hur arbetet ska genomföras på ett likartat sätt i enheterna. För årskurs 7–9 anges att arbete pågår. Avseende matematikutveckling anges att planering finns, men att resultaten ännu inte är sammanställda på ett sådant sätt att de kan analyseras på huvudmannanivå.

Intervjuer med förvaltningsledningen beskriver att uppföljningen i stor utsträckning sker genom dialoger med rektorer samt genom analys av nationella prov och betygsresultat i årskurs 3, 6 och 9. Förvaltningsledningen beskriver vidare att rektorernas bedömningar jämförs med tillgänglig statistik i syfte att identifiera avvikelser, och att nya verktyg för att följa språkutveckling börjat användas. Det framkommer även att uppföljningen i praktiken behöver ske tidigare i kedjan, och att man i analyser och dialoger söker fånga upp signaler redan före högstadiet. I detta sammanhang beskrivs att mönster i nationella prov i årskurs 3 uppmärksammas och kommuniceras till berörda skolor, vilket i sin tur kan leda till att rektorer riktar fokus mot ännu tidigare årskurser.

Rektorsgruppen bekräftar i intervjuer att dialogerna skapar forum för att ta upp kunskapsutveckling, och presidiet beskriver att nämnden genom det nya arbetssättet upplever sig få en samlad bild av hur det ser ut i olika skolor och årskurser.

2.2.3 Förutsättningar för att följa elevers kunskapsutveckling över tid

I intervjuer med rektorsgruppen framkommer att nuvarande systemstöd upplevs som begränsande när det gäller att på ett överskådligt sätt följa elevers progression över längre tid. Det beskrivs att tillgängliga system kan leverera statistik på aggregerad nivå, men att det är svårt att visualisera mönster eller följa elevers utveckling genom flera årskurser utan omfattande manuellt arbete. Som exempel anges att varje elevs betygs katalog behöver öppnas manuellt för att se hur en specifik elev presterat över tid.

Förvaltningsledningen bekräftar i intervjuer att det finns svårigheter att följa elevers utveckling på individnivå, särskilt när man vill analysera samband mellan tidigare skolgång och senare resultat. Det framgår att möjligheten att följa utvecklingen bakåt i kedjan, i syfte att identifiera när eventuella kunskapsstapp uppstått, fortsatt är begränsad.

Presidiet beskriver i intervjuer att uppföljning av de tidiga årskurserna, årskurs 1–3, upplevs som särskilt utmanande eftersom betyg saknas före årskurs 6 och det inte finns nationella prov eller andra gemensamma mätpunkter. Presidiet anger att nämnden i dessa delar i hög grad förlitar sig på att förvaltningen uppmärksammar och rapporterar om eventuella avvikelser.

2.2.4 Uppföljning av progression vid övergångar mellan stadier

I intervjuer med rektorsgruppen framkommer att progressionen mellan årskurs 6 och 9 uppmärksammas som ett område där det finns behov av fördjupad analys. Det beskrivs att det i vissa fall inte syns någon tydlig förbättring i betygsresultat mellan mellanstadiet och högstadiet för vissa elevgrupper, vilket väckt frågor om hur undervisning och stöd påverkar elevernas utveckling över tid. I intervjuerna framgår att fördjupade analyser av denna progression inte tidigare genomförts i någon större utsträckning, men att sådana analyser nu planeras eller påbörjats.

Vid dokumentgranskning av läsårsrapporter framgår att övergångar mellan stadier beskrivs i varierande omfattning. I vissa rapporter anges att rutiner för överlämning är etablerade och att överlämningssamtal genomförs. I andra rapporter framgår att det trots genomförda överlämningar kan vara svårt att få en samlad bild av elevers kunskapsläge och behov vid övergången.

Slutsatser och bedömning

Vår samlade bedömning är att barn- och utbildningsnämnden **till viss del** säkerställer att progression i elevers kunskapsutveckling genom hela grundskolan följs upp och att tidiga brister fångas och åtgärdas.

Vi grundar vår bedömning på:

Enligt skollagen ska huvudmannen bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som omfattar uppföljning och analys av utbildningens resultat. I detta ingår att följa elevers kunskapsutveckling och att tidigt identifiera elever som riskerar att inte nå målen. Vår prövning utgår från dessa krav och från granskningsplanens konkretisering, som anger att nämnden ska följa resultat i årskurs 3 och 6, ha rutiner för tidig identifiering samt arbeta systematiskt med progression genom hela skolkedjan. Vi prövar därför inte endast om strukturer finns, utan i vilken grad nämnden genom sin styrning och uppföljning kan anses säkerställa att progressionen i elevernas kunskapsutveckling följs och att tidiga signaler fångas. Mot bakgrund av de långvarigt svaga studieresultaten i kommunen, där statistiken visar att försämringar i årskurs 6 föregått motsvarande försämringar i årskurs 9, har denna frågeställning särskild angelägenhet.

Vi konstaterar att nämnden har beslutat om indikatorer som möjliggör uppföljning vid flera mätpunkter genom grundskolan. Indikatorerna omfattar nationella prov i årskurs 3, andel elever med godkända betyg i årskurs 6 och 9, meritvärde samt gymnasiebehörighet. Därutöver ingår TLD-mätning och Skolinspektionens enkäter. Detta innebär att nämnden har skapat formella förutsättningar för att följa progression, inte enbart slutresultat. Av verksamhetsrapporten framgår att resultat för dessa mätpunkter redovisas över flera år, vilket ger underlag för att följa utveckling över tid. Det framgår även att nämnden i verksamhetsplanen identifierat ett prioriterat område om att utveckla metoder för att följa språk- och matematikutveckling på huvudmannanivå. Vår bedömning är att detta visar en medvetenhet om tidigare brister och en aktiv ansats att stärka uppföljningen.

Samtidigt framgår av granskningen att det finns begränsningar som påverkar nämndens faktiska möjlighet att säkerställa en systematisk uppföljning av progression. Systemstödet för att följa elevers kunskapsutveckling över tid beskrivs av både förvaltningsledning och rektorsgrupp som otillräckligt. Det framkommer att möjligheten att följa utvecklingen bakåt i kedjan, i syfte att identifiera när kunskapsstapp uppstått, fortsatt är begränsad och kräver omfattande manuellt arbete. Vi noterar vidare att presidiet beskriver uppföljningen av de tidiga årskurserna, årskurs 1–3, som särskilt utmanande eftersom betyg saknas och inga gemensamma mätpunkter finns. Presidiet anger att nämnden i hög grad förlitar sig på att förvaltningen uppmärksammar

och rapporterar avvikelser. Denna beskrivning överensstämmer med det dokumenterade underlaget, som inte visar några systematiska rutiner för nämndens egen uppföljning av de tidigaste årskurserna. Vår uppfattning är att detta innebär en sårbarhet i nämndens insyn i de allra tidigaste årskurserna, där tidiga brister först kan uppstå.

Av underlaget framgår att progressionen mellan årskurs 6 och 9 uppmärksammats som ett område där fördjupad analys behövs. Det framkommer att sådana analyser inte tidigare genomförts i någon större utsträckning men att de nu planeras eller påbörjats. Vi noterar att metoderna för att följa språkutveckling är mer etablerade än för matematik, och att arbetet kommit längre för årskurs F–6 än för årskurs 7–9. Utifrån det underlag vi tagit del av bedömer vi att arbetet med att följa progression befinner sig i ett utvecklingsskede där viktiga strukturer är etablerade men där tillämpningen ännu inte är systematisk i den mening som krävs för att nämnden ska anses säkerställa uppföljningen.

Vi har i vår samlade värdering lagt vikt vid att nämnden har fattat relevanta beslut om indikatorer och prioriteringar, men att begränsningar i systemstöd, analysdjup och uppföljning av de tidiga årskurserna sammantaget innebär att arbetet ännu inte fullt ut motsvarar vad som krävs för ett heltäckande systematiskt kvalitetsarbete avseende progression och tidiga signaler.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att barn- och utbildningsnämnden till viss del säkerställer att progression i elevers kunskapsutveckling genom hela grundskolan följs upp och att tidiga brister fångas och åtgärdas.

2.3 Har nämnden säkerställt likvärdiga organisatoriska och pedagogiska förutsättningar för skolorna att nå nationella mål, inklusive tillgång till särskilt stöd och behöriga lärare?

2.3.1 Resursfördelning och ekonomiska förutsättningar

Av statistik hämtad från Kolada framgår att genomsnittskostnaden för en grundskoleelev i kommunal grundskola i Vetlanda år 2024 var 133 483 kronor, vilket var omkring 12 800 kronor högre än året dessförinnan. I jämförelse med liknande

kommuner, där motsvarande kostnad uppgick till 134 545 kronor, och riket som helhet med 136 333 kronor, ligger Vetlanda kommun i paritet med jämförelsegruppen men under riksgenomsnittet.

2024	Kostnad per elev (kr)
Vetlanda	133 483
Liknande kommuner	134 545
Riket	136 333

Nämnden har under 2025 tilldelats statsbidrag om totalt 25 755 tkr som ska stärka kunskapsutvecklingen inom förskoleklass, grundskola och fritidshem. Av protokoll från den 4 mars 2025 framgår att nämnden beslutat att bidraget ska användas för kompetensutveckling för pedagogisk personal, förstärkt stöd i undervisningen, läxhjälp samt investering i digitala lärverktyg.

I protokollgranskningen framgår att nämnden löpande följer ekonomin genom prognospunkter under året. I juni 2024 noteras att grundskolan prognostiserade budgetbalans. I oktober 2024 prognostiserade anpassad grund- och gymnasieskola ett underskott kopplat till fler elever med stora behov. I protokollen anges att informationen läggs till protokollet, men det framgår inte vilka uppdrag eller åtgärder nämnden beslutar om med anledning av det ökade behovet.

Budgetfördelningsmodellen baseras bland annat på socioekonomiska faktorer. I intervjuer med förvaltningsledningen beskrivs att Vetlanda inte har ett system där budgeten justeras automatiskt efter elevantal. Förvaltningsledningen framhåller att kommunen får en totalbudget från politiken som inte förändras när elevantalet förändras. I intervjuer framkommer vidare att förvaltningsledningen bedömer att resultaten i kommunen inte i första hand är ett resultat av för låg budget, utan att kompetensbristen på marknaden utgör den huvudsakliga flaskhalsen.

Av huvudmannens verksamhetsrapport för år 2025 framkommer att resursfördelningssystemet och socioekonomiska faktorer påverkar starkt skolans förutsättningar. I rapporten anges att socioekonomiska skillnader leder till ojäm

tillgång till specialpedagoger, elevhälsa och andra stödresurser, vilket skapar ojämlikhet mellan skolor. Vidare anges att små skolor lyfts som särskilt utsatta, då de ofta saknar tillräckliga resurser och nätverk för kollegialt lärande. I rapporten konstateras också att det är svårt att se effekterna av förändrade resursfördelningar och insatser.

2.3.2 Tillgång till särskilt stöd och elevhälsa

Enligt skollagen 3 kap. ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Om det framkommer att en elev riskerar att inte nå målen ska detta anmälas till rektor, som skyndsamt ska genomföra en utredning för att klargöra om eleven är i behov av särskilt stöd.

Av intervjuer med förvaltningsledningen framgår att elevhälsan är organiserad på två nivåer: en central elevhälsa under kvalitets- och utvecklingsenheten samt lokala elevhälsoteam som varje rektor ansvarar för. Den centrala elevhälsan ska stödja de lokala teamen vid behov. I intervjuerna framkommer att förvaltningen i samtal med skolorna har identifierat brister i specialpedagogiska resurser, vilket uppges ha lett till att fler specialpedagoger och speciallärare har anställts. Av protokollgranskningen framgår att den centrala elevhälsan prognostiserar ett överskott som härleds till vakanta tjänster.

I intervjuer med förvaltningsledningen beskrivs att småskolorna i kommunen har svårigheter att bygga upp välfungerande elevhälsoteam, eftersom de ofta måste dela resurser som kuratorer och specialpedagoger. I rektorsgruppen framkommer att ansökningssystemen för kompensatoriskt resurstöd är styrda av specifika kriterier, vilket upplevs medföra att elever som inte uppfyller de medicinska eller juridiska definitionerna hamnar utanför.

Skolinspektionens skolenkät, som genomförs vartannat år, genomfördes senast vårterminen 2025. I enkäten tillfrågades elever i årskurs 5 och årskurs 8 om bland annat anpassning efter elevens behov. Enkätresultatet visar att eleverna i både årskurs 5 och

årskurs 8 är mer positiva än genomsnittet i enkätomgången avseende frågor gällande det stöd som de erhåller.

Fråga	Årskurs 5		Årskurs 8	
	Vetlanda	Medelvärde enkät	Vetlanda	Medelvärde enkät
Tycker du att du får den hjälp du behöver från skolan för att klara skolarbetet?	7,6	7,4	6,0	6,0
Hur ofta får du den hjälp du behöver under lektionerna?	7,7	7,5	6,8	6,7

Källa: Skolenkäten för elever årskurs 5 och årskurs 8, Skolinspektionen

Enkäten besvaras även av undervisande lärare. Av skolenkäten framgår att undervisande lärare i kommunen svarar i likhet med genomsnittet för enkätomgången på flertalet frågor. Vi noterar dock att svarsresultatet avseende frågan om behovet av särskilt stöd utreds skyndsamt är lägre i Vetlanda (5,0) jämfört med genomsnittet för enkätomgången (5,7). Även frågan om extra anpassningar ges skyndsamt visar ett något lägre värde i Vetlanda (6,1) jämfört med genomsnittet (6,3).

Fråga	Vetlanda	Medelvärde enkät
Hur ofta upplever du att alla elever får den hjälp de behöver på dina lektioner?	7,1	6,9
Tycker du att alla dina elever får det stöd från skolan som behövs för att klara skolarbetet?	5,8	5,8
Tycker du att extra anpassningar ges skyndsamt till de elever som riskerar att inte klara skolarbetet?	6,1	6,3
Tycker du att skolan utreder behovet av särskilt stöd skyndsamt när extra anpassningar inte är tillräckliga?	5,0	5,7
Tycker du att skolan ger stöd i enlighet med de behov som utredningar om särskilt stöd visar?	5,7	5,7

Källa: Skolenkäten för undervisande lärare, Skolinspektionen

Av internkontrollens uppföljning framgår att kontroller genomförts avseende extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Stickproven visar att eleverna erhöll stödinsatser, men att dokumentationen i flera fall varit ofullständig. I internkontrollens bilaga anges att den bristande dokumentationen gör det svårt att avgöra om eleverna får det stöd de har rätt till enligt skollagen.

2.3.3 Lärarbehörighet och kompetensförsörjning

Enligt skollagen 2 kap. 18 § måste lärare vara legitimerade för att få undervisa och sätta betyg, med undantag för bland annat modersmålslärare. Om det inte finns någon legitimerad lärare att tillgå som är behörig att undervisa, eller om annat särskilt skäl föreligger, får en annan lärare bedriva undervisning under förutsättning att denne är lämplig och i så stor utsträckning som möjligt har en utbildning som motsvarar behörighetsutbildningen.

Statistik från Kolada visar att andelen lärare med lärarlegitimation och behörighet inom grundskolan i Vetlanda kommun uppgick till 60,2 procent år 2024, vilket är lägre i jämförelse med liknande kommuner (71,9 procent) och riket (73,4 procent).

Vid granskning av statistik per skolenhet framträder en betydande variation i andelen behöriga lärare mellan skolorna. Av underlaget framgår att andelen heltidstjänster som besätts med legitimerade och behöriga lärare varierar mellan skolorna, där de skolor som har lägst andel ligger betydligt under kommungenomsnittet. Bland de skolor som har en lägre andel behöriga lärare återfinns flera av de mindre skolorna och ytterskolorna i kommunen.

Skola	Heltidstjänster (antal)	Andel med lärarleg. och behörighet
Skola 1 (F-3)	4,9	93,4 %
Skola 2 (F-6)	6,6	75,8 %
Skola 3 (F-6)	17,5	73,4 %
Skola 4 (F-6)	11,6	72,4 %
Skola 5 (F-6)	14,6	69,5 %
Skola 6 (F-6)	16,5	68,2 %

Skola 7 (F-6)	17,1	66,9 %
Skola 8 (7-9)	33,2	58,4 %
Skola 9 (7-9)	25,8	56,6 %
Skola 10 (F-6)	12,2	55,0 %
Skola 11 (7-9)	25,7	54,3 %
Skola 12 (F-6)	20,0	53,9 %
Skola 13 (F-6)	8,9	53,0 %
Skola 14 (F-6)	6,0	49,4 %
Skola 15 (F-6)	7,3	46,6 %
Skola 16 (F-6)	7,5	43,7 %
Skola 17 (F-6)	5,0	24,6 %

Källa: Statistik från huvudmannen

Av tabellen framgår att andelen heltidstjänster som besätts med legitimerade och behöriga lärare varierar mellan skolenheterna i kommunen. Spridningen är betydande, från den skola som har högst andel (93,4 procent) till den skola som har lägst andel där under en fjärdedel av heltidstjänsterna besätts av behöriga lärare.

I protokollgranskningen framkommer att nämnden i oktober 2024 hanterade omfattande delegationsärenden om anställning av icke-legitimerad förskollärare och obehörig pedagog. Vid samma möte fattade nämnden beslut om fjärrundervisning i modersmål eftersom kommunen saknar legitimerade och behöriga lärare i vissa språk.

I intervjuer med rektorsgruppen beskrivs rekryteringsfrågan som den mest påfrestande delen av rektorsuppdraget. Det framkommer att det är svårt att rekrytera behöriga lärare, särskilt inom naturorienterade ämnen och till ytterskolorna. I intervjuerna beskriver rektorer att de tvingas anställa obehöriga lärare och att de upplever begränsat stöd från huvudmannen i rekryteringsfrågan. Det framkommer även att incitament för att attrahera behöriga lärare till ytterskolorna saknas.

Gällande behöriga lärare framkommer i intervju med presidiet att skolorna i hög grad har behöriga lärare, men att det är vanligt förekommande att läraren inte är behörig i det undervisande ämnet.

I årsredovisningen för 2024 samt i delårsbokslutet 2025 beskrivs att det finns ett stort behov av behöriga och legitimerade lärare inom både förskola och grundskola. I verksamhetsrapporten för 2025 anges att formell behörighet inte alltid speglar reell kompetens och att det finns ett behov av att analysera hur lärare upplever sin kompetens och hur den kommer till uttryck i undervisningen.

2.3.4 Nämndens uppföljning av likvärdighet

Av protokollgranskningen framgår att nämnden i mars 2024 beslutade om indikatorer kopplade till mål 2024–2027. I protokollet anges att detta skapar en systematik för att kunna bedöma utveckling och likvärdighet över tid. Samtidigt framgår av protokollgranskningen att när centrala kvalitets- och resultatredovisningar kommer upp, landar protokollformuleringen ofta i att informationen läggs till protokollet. Det framgår inte i protokollen vilka krav eller uppdrag nämnden ger efter analysen. I protokollgranskningen noteras vidare att kontaktpolitikerfunktionen framstår som svagt utnyttjad. I mars 2024 antecknades uttryckligen att inga besök gjorts i verksamheterna, och i december 2024 noterades att inga rapporter inkommit från verksamhetsbesök. I intervjuer med presidiet framkommer uppfattningen att det är för tidigt att bedöma om vidtagna åtgärder fungerar och att nämnden ännu inte fattat beslut om ytterligare åtgärder.

Slutsatser och bedömning

Vår samlade bedömning är att barn- och utbildningsnämnden till viss del har säkerställt likvärdiga organisatoriska och pedagogiska förutsättningar för skolorna att nå nationella mål, inklusive tillgång till särskilt stöd och behöriga lärare.

Vi grundar vår bedömning på:

Enligt skollagen ska utbildningen vara likvärdig och huvudmannen ska säkerställa att elever ges den ledning, stimulans och det stöd de behöver samt att undervisningen bedrivs av behöriga lärare. Likvärdighet innebär inte att utbildningen ska vara identisk,

utan att skillnader i förutsättningar ska kompenseras så att alla elever ges likvärdiga möjligheter att nå målen.

Vi konstaterar att nämnden har etablerat grundläggande strukturer för att främja likvärdighet, däribland en resursfördelningsmodell som beaktar socioekonomiska faktorer, en elevhälsoorganisation på central och lokal nivå, samt beslutade indikatorer för uppföljning. Vi noterar även att elevernas svar i Skolinspektionens enkät ligger i nivå med eller över riksgenomsnittet avseende upplevt stöd, vilket indikerar att stödstrukturen i huvudsak fungerar ur ett elevperspektiv.

Samtidigt visar granskningen att likvärdigheten i de faktiska förutsättningarna varierar påtagligt mellan skolor. Utifrån den statistik vi tagit del av bedömer vi att lärarbehörigheten utgör en väsentlig brist i förutsättningarna. Andelen legitimerade och behöriga lärare i kommunen är väsentligt lägre än i jämförbara kommuner och riket och variationen mellan skolenheter är betydande – skillnaden mellan den skola som har lägst och den som har högst andel uppgår till drygt 68 procentenheter. Bland de skolor som har lägst andel återfinns flera av de mindre skolorna och ytterskolorna. I intervjuer har framkommit att den lägre andelen delvis förklaras av att lärare undervisar i ämnen de saknar behörighet för, samt att kompetensbristen på arbetsmarknaden, snarare än ekonomiska resurser, utgör den huvudsakliga flaskhalsen för rekrytering. Vi noterar i detta sammanhang att kostnaden per elev i kommunen ligger i paritet med jämförbara kommuner, vilket stödjer bilden av att den begränsande faktorn inte i första hand är ekonomisk. Även med beaktande av dessa förklaringar kvarstår enligt vår bedömning bilden av att de pedagogiska förutsättningarna varierar påtagligt mellan skolorna, eftersom behöriga lärare är en central förutsättning för undervisningens kvalitet och likvärdighet. Vi noterar att presidietts uppfattning att skolorna i hög grad har behöriga lärare avviker från den bild som statistiken ger, vilket väcker frågor om nämndens informationsunderlag för styrning av denna fråga.

Huvudmannens verksamhetsrapport konstaterar att socioekonomiska skillnader leder till ojämn tillgång till specialpedagoger, elevhälsa och andra stödresurser, och att små skolor är särskilt utsatta. Rapporten anger även att det är svårt att se effekterna av förändrade resursfördelningar och insatser. Vi noterar att huvudmannen själv har

identifierat dessa förhållanden. Att det samtidigt saknas tillräcklig systematik för att följa upp effekterna av resursfördelning och stödinsatser innebär enligt vår bedömning en begränsning i nämndens möjligheter att säkerställa likvärdighet i praktiken.

Av den kostnadsanalys som redovisas i avsnitt 2.0 framgår att de totala kostnaderna för grundskolan har ökat över tid, men att kostnader för strukturella kostnadslag såsom lokaler och måltider ökat snabbare än kostnader för undervisning. Undervisningens andel av de totala kostnaderna har därmed minskat. Resursfördelningsmodellen justeras inte automatiskt efter elevantal. Vi har inte inom ramen för denna granskning analyserat resursfördelningsmodellens ändamålsenlighet i detalj, men noterar att kostnadsutvecklingen väcker frågor om hur resurserna fördelas och prioriteras i relation till undervisningens behov.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att barn- och utbildningsnämnden till viss del har säkerställt likvärdiga organisatoriska och pedagogiska förutsättningar för skolorna att nå nationella mål, inklusive tillgång till särskilt stöd och behöriga lärare.

2.4 Säkerställer nämnden att rektorer har tillräckliga organisatoriska och ekonomiska förutsättningar att ansvara för skolornas resultat?

2.4.1 Organisatoriska förändringar och styrning av rektorsuppdraget

Av granskningen framgår att barn- och utbildningsförvaltningen genomförde en omorganisation under våren 2024, vilken trädde i kraft inför höstterminen samma år. Omorganisationen innebar att förskola och grundskola slogs samman till en gemensam verksamhet med en gemensam verksamhetschef. Vidare inrättades en ny enhet för stöd och utveckling, där bland annat central elevhälsa, administrativa funktioner, utvecklingsresurser och andra stödfunktioner samlades.

I den tjänsteskrivelse som tagits fram inför förändringen anges att omorganisationen genomfördes mot bakgrund av bristande resultat i grundskolan samt ett upplevt behov av ökad samordning och ett mer sammanhållet stöd till verksamheten. Av skrivelsen framgår att ambitionen varit att tydliggöra strukturer och förbättra resursutnyttjandet. I samma underlag anges även principer för den nya organisationen, bland annat att ansvar och befogenhet ska hänga samman oavsett var i organisationen funktionen

finns. Det framgår samtidigt av granskningen att omorganisationen inte föregicks av något särskilt politiskt beslut i nämnden.

Som en del av den nya organisationen tillsattes flera nya funktioner, däribland verksamhetschefer, biträdande verksamhetschef, administrativ chef samt chef för utveckling, kvalitet och verksamhetsstöd. Vidare förändrades vissa befintliga roller, bland annat genom att tidigare enhetschefer inom grundskolan fick roller som biträdande rektorer.

2.4.2 Roll- och ansvarsfördelning efter omorganisationen

I nämndens verksamhetsplan anges ett prioriterat område avseende tydlig roll- och ansvarsfördelning, med syfte att stärka samverkan mellan nämnd och förvaltning. Av intervjuer med förvaltningsledning och rektorsgrupp framkommer att roll- och ansvarsfördelningen efter omorganisationen i vissa delar upplevs som otydlig. Det lyfts bland annat att det finns olika uppfattningar om hur vissa stödfunktioner ska användas och på vilket sätt de förväntas bidra till rektorernas arbete. Av intervjuer framkommer vidare att det pågår diskussioner inom förvaltningsledningen om hur organisationen ska fungera i praktiken och hur ansvar ska fördelas för att bättre möta verksamhetens behov. I intervjuer med förvaltningsledningen anges också att arbete pågår med att klargöra rektorernas förutsättningar inom ramen för den nya organisationen. Vi har i granskningen efterfrågat styrdokumentation som reglerar roll- och ansvarsfördelningen mellan rektor, förvaltning och nämnd. Enligt uppgift från förvaltningen finns ingen sådan samlad dokumentation.

2.4.3 Stöd och stödfunktioner i relation till rektors ansvar

Av intervjuer med rektorsgruppen framkommer att rektorerna i huvudsak har ansvar för att samla in och analysera underlag om skolans resultat och utveckling. Rektorerna beskriver att olika stödfunktioner finns tillgängliga inom organisationen, men att det råder viss osäkerhet kring hur stödet ska användas och i vilken omfattning det är avsett att avlasta rektorsuppdraget. I intervjuer beskrivs att de återkommande dialogerna med huvudmannen skapar forum för avstämning av nuläge och förutsättningar. Samtidigt framkommer att det finns skilda uppfattningar om hur tydlig återkopplingen efter dialogerna är och i vilken form eventuella iakttagelser eller behov tas vidare. Det

beskrivs även att dialogerna inte alltid upplevs leda till konkret stöd eller justeringar i förutsättningar, utan främst fungerar som en strukturerad avstämningspunkt i den interna kedjan på skolenhetsnivå.

När det gäller stöd i analysarbete beskriver rektorsgruppen att stödet upplevs variera. I vissa fall uppges rektorer själva ha tagit fram kompletterande sammanställningar eller beräkningar för att få fram underlag de efterfrågat. Av intervjuer framkommer också uppgifter om att vissa stödfunktioner i huvudsak arbetar med administrativa och samordnande uppgifter, såsom insamling och sammanställning av statistik samt rapportering kopplat till statsbidrag och externa krav, snarare än att ge löpande pedagogiskt analysstöd i rektorernas arbete.

I intervjuer med förvaltningsledningen framkommer samtidigt uppgifter om att resursförstärkningar har gjorts efter att behov lyfts. Det anges att verksamhetschefen har gett ja till alla rektorer som tydligt redovisat sina behov, och att konkreta resursförstärkningar gjorts, exempelvis biträdande rektorstjänster på flera skolor samt riktade insatser i undervisningsnära arbete. Uppgifterna har i granskningen främst framkommit genom intervjuer och inte genom en samlad redovisning i nämndhandlingar.

2.4.4 Ekonomiska ramar och rektorers handlingsutrymme

Av intervjuer framkommer att rektorerna ansvarar för sina respektive skolors ekonomi inom tilldelad ram. Det framgår samtidigt att budgetramarna i huvudsak är fasta och inte justeras löpande utifrån förändringar i elevantal. I intervjuer med förvaltningsledningen anges att riktade resursförstärkningar kan göras till enskilda skolor vid identifierade behov, men att detta sker efter särskild prövning.

Bland rektorerna beskrivs att möjligheten att göra interna prioriteringar kan skilja sig åt beroende på verksamhetens storlek och sammansättning. Det framkommer vidare uppgifter om att kravet på budgethållning upplevs som mer uttalat under den senaste perioden, samt att prioriteringar kan innebära att resurser behöver omfördelas mellan planerade utvecklingsinsatser och mer akuta behov i verksamheten. I samma intervjuer framkommer också uppgifter om att rektorer efterfrågar tydlighet i hur behov som lyfts i olika forum fångas upp och hanteras. I intervjuer med rektorsgruppen

framkommer samtidigt uppgifter om att kostnaden per elev i kommunen inte skiljer sig väsentligt från jämförbara kommuner. Granskningen visar samtidigt att det saknas samlad dokumentation som beskriver hur nämnden följer upp om rektorerna har tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att fullgöra sitt ansvar för skolornas resultat. Det framgår inte heller tydligt av protokoll eller andra nämndhandlingar hur nämnden systematiskt analyserar rektorernas ekonomiska handlingsutrymme i relation till uppdraget.

2.4.5 Systemstöd och analysförutsättningar

Som systemstöd för uppföljning och analys används Hypergene. Av intervjuer med rektorer framkommer att systemet tillhandahåller omfattande statistik, men att det upplevs kräva betydande manuella moment för att ta fram relevanta underlag. Rektorerna beskriver att de själva ansvarar för att hämta data, sammanställa material och genomföra analyser. I intervjuer uppges att huvudmannanivån i begränsad utsträckning bistår med analysstöd kopplat till systemet, och att rektorerna i hög grad förväntas hantera detta inom ramen för sitt ordinarie uppdrag. Förvaltningsledningen bekräftar i intervjuer att arbete pågår med att utveckla mer ändamålsenliga stödstrukturer för analys.

Slutsatser och bedömning

Vår samlade bedömning är att barn- och utbildningsnämnden till stor del säkerställer att rektorer har tillräckliga organisatoriska och ekonomiska förutsättningar att ansvara för skolornas resultat.

Vi grundar vår bedömning på:

Enligt skollagens ordning ansvarar rektor för att leda och samordna det pedagogiska arbetet vid skolenheten inom de ramar som huvudmannen beslutar. I vår prövning innebär detta att ansvarsfördelningen behöver vara tydlig, att rektorerna behöver ha ett faktiskt handlingsutrymme inom sina ansvarsområden, att det finns fungerande stödstrukturer samt att nämnden systematiskt följer upp att förutsättningarna är tillräckliga.

Vi konstaterar att kommunen under 2024 genomfört en omfattande organisationsförändring som enligt underlag och intervjuer motiverats av behov av ökad samordning och ett mer sammanhållet stöd till verksamheten. Det är i sig en relevant ansats i ett läge där resultaten varit svaga och där tidigare arbetssätt beskrivits som mer stuprörsorienterat. Vi fäster samtidigt vikt vid att omorganisationen, så som den framträder i vår granskning, inte föregicks av ett särskilt politiskt beslut i nämnden. Den omständigheten är inte avgörande i sig för om rektorer får bättre förutsättningar, men den påverkar spårbarheten i nämndens styrning och gör det svårare att följa vilka ramar, mål och förväntningar som nämnden explicit lagt fast för den nya organisationens funktion i relation till rektorernas uppdrag.

Vi bedömer vidare att roll- och ansvarsfördelningen efter omorganisationen inte framstår som tillräckligt tydlig eller stabiliserad. I intervjuer framkommer att stödfunktioners uppdrag och tillgänglighet upplevs delvis oklart och att diskussioner om hur organisationen ska fungera fortsatt pågår. Vi noterar också att det, enligt uppgift, saknas samlad styrdokumentation som tydliggör ansvarsfördelningen mellan rektor, förvaltning och nämnd i den nya strukturen. Vår bedömning är att avsaknaden av tydlig och dokumenterad ansvarsfördelning försvårar för rektorer att fullt ut veta vilka ramar och mandat de har att agera inom, vilket är en central förutsättning för att kunna ta ansvar för skolornas resultat. Sammantaget innebär detta att rektors förutsättningar i vissa delar tycks vara beroende av tolkning och arbetssätt snarare än av ett tydligt reglerat stöd- och ansvarssystem.

När det gäller rektorernas faktiska handlingsutrymme framkommer en bild av variation. Rektorsgruppen beskriver skilda förutsättningar, där större skolor upplevs ha större möjlighet att göra interna prioriteringar och omfördelningar, medan mindre skolor beskriver ett mer begränsat manöverutrymme. Vi lägger vikt vid att detta inte handlar om att värdera enskilda rektorers arbete, utan om att bedöma om huvudmannens styrning och resursramar ger rektorerna likvärdiga och tillräckliga förutsättningar att ta ansvar för resultat. Den variation som framkommer i intervjuerna behöver, enligt vår bedömning, i högre grad fångas och hanteras genom huvudmannens systematik – annars riskerar resultatansvaret att i praktiken bli mer beroende av enhetens storlek och lokala förutsättningar än av en sammanhållen styrkedja.

I fråga om ekonomiska förutsättningar framgår att rektorerna i huvudsak arbetar inom fasta budgetramar och att riktade förstärkningar kan ske efter särskild prövning. Vi noterar också att rektorer beskriver att kravet på budgethållning blivit tydligare uttalat, samt att prioriteringar ibland innebär att resurser omfördelas från långsiktigt utvecklingsarbete till mer akuta behov. Vår granskning visar samtidigt att nämndens systematiska uppföljning av om rektorerna har tillräckliga ekonomiska förutsättningar – och hur detta förhåller sig till skolornas resultatansvar – är svår att följa i nämndhandlingar. Uppgifter om genomförda resursförstärkningar har i granskningen också i stor utsträckning framkommit genom intervjuer och inte genom en samlad redovisning i nämndhandlingar. Det innebär att nämndens insyn i rektorernas förutsättningar, så som den går att följa i offentlig dokumentation, i begränsad utsträckning framträder som en systematisk "sluten loop" mellan behov, ställningstaganden, beslut/åtgärder och uppföljning.

Vi fäster även vikt vid bilden av stödstrukturerna för uppföljning och analys. Det framkommer att systemstödet (Hypergene) ger tillgång till statistik men att det kräver betydande handpåläggning och att rektorerna i hög grad själva ansvarar för att hämta underlag och genomföra analys. Därtill beskriver rektorsgruppen att återkoppling och analysstöd från huvudmannanivån upplevs variera. Sammantaget innebär detta att rektorsuppdraget – inom ramen för den nya kvalitetsstrukturen – i praktiken ser ut att ställa höga krav på rektors egen analytiska och administrativa kapacitet. I ett implementeringsskede är det inte oväntat att arbetssätt sätter sig gradvis, men det förändrar inte att rektors resultatansvar i realiteten behöver bäras av förutsättningar som är tillräckligt robusta och inte alltför personberoende.

Samttaget ser vi att förändringar har genomförts och att det finns strukturella ambitioner om samordning och stöd, men vi ser också att centrala komponenter – tydlig ansvarsfördelning, jämnhet i handlingsutrymme, spårbar nämnduppföljning av ekonomiska förutsättningar samt ett mer stabilt och ändamålsenligt analysstöd – ännu inte framträder som tillräckligt utvecklade eller konsekvent fungerande. Mot denna bakgrund är vår slutsats att barn- och utbildningsnämnden till stor del säkerställer att rektorer har tillräckliga organisatoriska och ekonomiska förutsättningar att ansvara för skolornas resultat.

2.5 Vidtar nämnden relevanta och effektiva åtgärder när kunskapsresultat, progression eller stödbehov indikerar brister?

2.5.1 Identifiering av brister i kunskapsresultat och stödbehov

Av verksamhetsrapporter, resultatredovisningar och dialogunderlag framgår att nämnden och förvaltningen återkommande tar del av kunskapsresultat och indikatorer kopplade till progression, bland annat genom nationella prov, betygsresultat och sammanställningar av trygghet, lärande och delaktighet. I flera av dessa underlag framgår återkommande brister, exempelvis elever som inte når kunskapskraven i vissa ämnen, skillnader mellan skolor samt utmaningar i tidiga årskurser. I intervjuer med förvaltningsledningen och presidiet beskrivs dialogerna med rektorerna som en central kanal för att fånga upp signaler om brister. Rektorsgruppen beskriver att brister ofta identifieras genom en kombination av resultatdata, professionella bedömningar och enhetsnära uppföljning.

2.5.2 Nämndens och förvaltningens reaktion på identifierade brister

I intervjuer med presidiet framkommer att nämnden tar del av åtagandeplaner och följer hur enheterna arbetar med åtgärder. Presidiet anger att nämnden ännu inte fattat särskilda beslut om ytterligare åtgärder, och att det bedöms vara för tidigt att avgöra om det pågående arbetet är tillräckligt eftersom det nya kvalitetssystemet inte är fullt ut implementerat. Förvaltningsledningen beskriver att reaktionsförmågan förändrats jämfört med tidigare. Enligt förvaltningsledningen användes det tidigare kvalitetssystemets underlag inte aktivt i beslutsfattandet. Nu beskrivs att förvaltningen reagerar snabbare och har förmåga att fatta beslut och ge stöd på ett sätt som inte var möjligt tidigare. När behov identifieras i dialogerna sätts enligt uppgift ledningsstöd eller liknande insatser in. Inom förvaltningsledningen framförs också en annan bild. Det framkommer att medan rektorerna genomfört sin del av arbetet, så har motsvarande arbete på huvudmannanivån inte kommit lika långt. Tanken var att utvecklingsenheten skulle kunna sätta in stöd när behov upptäcktes, men enligt uppgift har man ännu inte nått dit.

2.5.3 Beslut och åtgärder på huvudmannanivå

Av verksamhetsplanen för 2025 framgår att förvaltningen identifierat fem prioriterade utvecklingsområden, däribland trygghet och studiero, god undervisning samt tydlig roll- och ansvarsfördelning. Verksamhetsplanen anger åtaganden, mål och uppföljningsansvar för respektive område. Av nämndprotokoll framgår att nämnden godkände verksamhetsplanen och vid vissa tillfällen tagit del av uppföljning av genomförda insatser. I intervjuer framkommer att konkreta beslut fattas om resursförstärkningar när behov identifieras i dialogerna. Förvaltningsledningen beskriver som ett arbetssätt att rektorer som tydligt redovisar behov i dialogerna kan få resursförstärkning, och ger exempel på insatser i form av biträdande rektorstjänster på flera skolor samt extra medel för tvålärarskap. I de granskade nämndprotokollen framgår i begränsad utsträckning vilka specifika beslut som har formulerats som direkt svar på redovisade resultatbrister. Uppgifter om genomförda resursförstärkningar har i granskningen främst framkommit genom intervjuer.

2.5.4 Åtgärder på enhetsnivå

Av granskade åtagandeplaner och läsårsrapporter framgår att skolorna i regel formulerar åtgärder när brister i resultat eller stödbehov identifierats. Det handlar om förändringar i undervisningens upplägg, kompetensutvecklingsinsatser, förstärkt samarbete med elevhälsan eller insatser riktade mot vissa elevgrupper eller ämnen. I flera dokument framgår en koppling mellan identifierade brister och planerade aktiviteter. Samtidigt varierar graden av konkretisering mellan skolor, både avseende hur åtgärderna beskrivs och hur förväntade effekter formuleras. I några av de granskade planerna anges att tidigare åtaganden inte gav mätbara skillnader eller att arbetet inte genomförts enligt plan i alla klasser.

2.5.5 Uppföljning av vidtagna åtgärder

Av verksamhetsrapporter och protokoll framgår att nämnden återkommande tar del av information om genomförda aktiviteter och pågående utvecklingsarbete. Förvaltningsledningen beskriver att uppföljning sker genom dialogerna och måluppföljningen, kompletterad med resultatdata och nationella prov. I intervjuer beskrivs också att heldagsanalyser genomförts på förvaltningsnivå. Enligt uppgift

genomfördes dessa utan medverkan av rektorer eller lärare. Inom förvaltningsledningen framkommer att resultatet blev att man kan identifiera var stöd behövs, men att man ännu inte kommit fram till vilket stöd som ska ges. Presidiet anger att det är för tidigt att bedöma om vidtagna åtgärder är tillräckliga. Förvaltningsledningen hänvisar till att systemet är nytt och att effekter kommer att kunna följas över tid.

2.5.6 Återkoppling vid identifierade brister

Av intervjuer med rektorsgruppen framkommer att återkopplingen efter dialogmöten upplevs variera. Rektorer beskriver att de efterfrågar tydligare besked om hur deras behov har hanterats och vilka resurser eller stöd de kan förvänta sig. Av riktlinjedokumentet för systematiskt kvalitetsarbete framgår att resultatdialogen ska baseras på läsårsrapport och skapa underlag för nästa års prioriteringar. I riktlinjedokumentet framgår däremot inte någon särskild beskrivning av hur situationer ska hanteras där brister återkommer över tid, eller vilka specifika krav som då ska ställas.

Slutsatser och bedömning

Vår samlade bedömning är att barn- och utbildningsnämnden till viss del vidtar relevanta och effektiva åtgärder när kunskapsresultat, progression eller stödbehov indikerar brister.

Vi grundar vår bedömning på:

Enligt skollagen ska huvudmannen, inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, säkerställa att identifierade brister leder till adekvata åtgärder och att åtgärderna följs upp samt vid behov justeras. I den prövningen ligger inte bara att brister upptäcks, utan att det finns en fungerande kedja från signal om brist till beslut/aktivering, genomförande, effektuppföljning och – när brister kvarstår – en tydlig hantering av vad som sker därefter.

Mot bakgrund av resultaten och den förklarande analysen i avsnitt 2.0 framträder att brister i måluppfyllelse och återkommande riskindikatorer varit synliga över tid. Det innebär att kraven på åtgärdsstyrning och effektuppföljning skärps: när mönster är

långvariga behöver nämnden kunna visa att åtgärder inte bara initieras, utan också prövas, justeras och – vid utebliven effekt – hanteras mer tydligt i styrkedjan.

Vi konstaterar att nämnden och förvaltningen har tillgång till ett omfattande underlag om kunskapsresultat, progression och stödbehov. Av granskningen framgår att brister identifieras genom flera parallella kanaler, däribland resultatredovisningar, dialoger med rektorer samt enhetsnära uppföljning. Sammantaget innebär detta att det finns förutsättningar att agera när brister uppmärksammas.

Vi noterar samtidigt att åtgärder också vidtas i praktiken. På huvudmannanivå framgår att verksamhetsplanen för 2025 samlar åtgärdsinriktningen i prioriterade utvecklingsområden med angivna åtaganden och uppföljningsansvar, och att utvecklingsinsatser och resursförstärkningar kan initieras när behov identifieras. På enhetsnivå formuleras åtgärder i åtagandeplaner och läsårsrapporter, och i flera fall framgår en tydlig koppling mellan identifierade brister och planerade aktiviteter. Sammantaget visar detta att nämnden och förvaltningen inte förhåller sig passiva till uppmärksammade problem.

Samtidigt visar granskningen att nämndens åtgärdsstyrning i begränsad utsträckning är tydligt formaliserad och spårbar i nämndens egna handlingar. När resultat- och kvalitetsinformation behandlas framgår det inte alltid vilka konkreta uppdrag som lämnats, vilka mål eller tidsramar som satts, eller vilka krav på återrapportering som följer av redovisade brister. I granskningen har flera centrala uppgifter om vidtagna resursförstärkningar och stödinsatser i hög grad framkommit genom intervjuer snarare än genom en samlad och tydligt spårbar dokumentation i nämndens beslutskedja. Presidiet anger att nämnden ännu inte fattat särskilda beslut om ytterligare åtgärder och att det bedöms vara för tidigt att avgöra om det pågående arbetet är tillräckligt.

Vi bedömer vidare att uppföljningen av vidtagna åtgärder i begränsad utsträckning är inriktad på effekt och lärande. Det är ofta möjligt att följa att åtgärder har initierats eller genomförts, men svårare att utläsa i vilken mån åtgärderna lett till avsedd förbättring, hur slutsatser dragits av utfallen och hur nämnden agerar när brister kvarstår över tid. I detta sammanhang noterar vi också att det i flera av de granskade åtagandeplanerna anges att tidigare åtaganden inte gav mätbara skillnader eller att arbetet inte

genomförts enligt plan i alla klasser, vilket utgör en tydlig signal om genomförande- och effektproblematik. Vi noterar även att det i intervjuer framkommer delvis skilda bilder inom förvaltningsledningen om i vilken utsträckning huvudmannanivån hittills förmått omsätta identifierade behov i ett systematiskt och tydligt stöd till skolorna, vilket sammantaget påverkar tydligheten i den "slutna loop" från brist till åtgärd och återföring.

I detta sammanhang noterar vi även att riktlinjerna för det systematiska kvalitetsarbetet inte tydliggör hur återkommande eller långvariga brister ska hanteras i termer av skärpta krav, eskalering eller förändrad åtgärdsinriktning.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att nämnden till viss del agerar när brister identifieras, men att åtgärdsarbetet präglas av begränsad systematik och spårbarhet på nämndnivå samt en svagt utvecklad effektuppföljning. Dessa begränsningar innebär att nämnden ännu inte fullt ut kan säkerställa att vidtagna åtgärder är tillräckligt relevanta och effektiva i förhållande till de brister som identifieras.

2.6 Bedrivs intern kontroll och återrapportering så att nämnden har tillräcklig kunskap om skolornas måluppfyllelse och utvecklingsbehov?

2.6.1 Återrapportering av kunskapsresultat och måluppfyllelse till nämnden

Av protokoll framgår att nämnden den 4 november 2025 tagit del av huvudmannens verksamhetsrapport, där kunskapsresultat och andra delar av kvalitetsarbetet redovisas, och att nämnden vid sammanträdet beslutat att godkänna rapporten. Av protokoll och ärendehantering framgår även att nämnden under både 2024 och 2025 fått muntliga föredragningar om läsårsresultat i grundskolan, där nyckeltal om betyg och gymnasiebehörighet presenterats. Vid sammanträdet den 2 september 2025 framgår att nämnden tog del av resultat för läsåret 2024/2025. I underlaget redovisades bland annat att andelen elever med godkända betyg i alla ämnen i årskurs 9 minskat från 64,1 procent föregående år till 60,9 procent. Vid samma redovisning framgår att gymnasiebehörighet till yrkesprogram uppgick till 77,6 procent, samt att behörighet till samhällsvetenskapsprogrammet redovisades till 73,2 procent och till naturvetenskapsprogrammet till 68,1 procent. Av protokollet framgår att nämnden

beslutade att notera informationen. I intervjuer beskriver förvaltningsledningen att verksamhetsrapportering och annan resultatredovisning bygger på underlag från skolornas uppföljning och analys inom kvalitetsarbetet. I intervjuer framkommer också att det nya arbetssättet syftar till att tydligare synliggöra variationer mellan enheter och årskurser jämfört med tidigare mer aggregerade redovisningar.

2.6.2 Nämndens enhetsnära informationskanaler och dialoger

I intervjuer med presidiet framkommer att nämnden i högre grad än tidigare tar del av enhetsnära information genom deltagande i förutsättnings-, process- och resultatdialoger samt genom att ta del av åtagandeplaner inom ramen för kvalitetsarbetet. Presidiet beskriver att detta gett nämnden bättre möjligheter att följa nuläge och ställa frågor direkt till rektorer, jämfört med en ordning där nämnden främst tog del av sammanställda resultat på övergripande nivå. I intervjuer framkommer samtidigt att kvalitetsarbetet är relativt nytt och fortsatt under implementering, och att nämnden därför ännu inte utvärderat effekterna av det nya arbetssättet fullt ut. Av protokoll framgår att nämnden under 2025 haft en kontaktpolitikerfunktion kopplad till förskola och skola. Av protokollen framgår också att kontaktpolitiker vid flera sammanträden under 2025 inte lämnat rapporter från verksamhetsbesök. Vid sammanträdet i december 2025 framgår att nämnden beslutat att avveckla kontaktpolitikermodellen från och med 1 januari 2026. Av ärendebeskrivningen framgår att förvaltningen bedömt att de nya strukturerna för systematiskt kvalitetsarbete, inklusive dialogerna och ett gemensamt mötesformat där politiker och verksamhet möts, bättre uppfyller syftet med kontaktpolitikerfunktionen.

2.6.3 Nämndsmål, delårsbokslut och bedömningsgrunder

Vi har tagit del av delårsbokslut för 2025 där uppföljning av nämndens mål redovisas. I redovisningen lämnas kommentarer kopplade till målen. För målet "Alla barn och elever möter en undervisning som leder till lärande och utveckling" framgår att åtgärder beskrivs i termer av anpassningar i organisationen samt uppdrag till stöd- och utvecklingsorganisationen att samordna och utveckla centrala stödfunktioner. I delårsbokslutet bedöms målet med två olika statusmarkeringar ("gult" och "grönt").

Nämndsmål	Bedömning	Trend
Nämndsmål: Alla barn och elever möter en undervisning som leder till lärande och utveckling		↗

Nämndsmål	Bedömning	Trend
Nämndsmål: Alla barn och elever möter en undervisning som leder till lärande och utveckling		↗

Av redovisningen framgår inte vilka indikatorer, aktiviteter eller bedömningsgrunder som ligger till grund för statusmarkeringarna. Det framgår inte heller någon närmare beskrivning av grader av måluppfyllelse eller hur bedömningen av målet har gjorts. Av protokoll och rapporter framgår att resultat- och kvalitetsinformation återkommer över tid, men att denna information i begränsad utsträckning sammanställs på ett sätt som tydligt visar utveckling eller kvarstående mönster över flera år på nämndnivå.

2.6.4 Internkontrollens inriktning och planering

Av reglementet för intern kontroll framgår att nämnderna årligen ska fastställa en internkontrollplan som beskriver kontrollmoment, ansvarsfördelning, kontrollmetoder och frekvens. Av nämndens beslut framgår att en internkontrollplan fastställts för 2025 och att planen omfattar totalt tio kontrollmoment. Av internkontrollplanen framgår att flera kontrollmoment avser skolområdet, bland annat kontroller kopplade till extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (inklusive beslut för elever i särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång), samt kontroll av att enheterna har rutiner för att uppmärksamma behov av stöd och dokumentera insatser i enlighet med gällande krav. Planen omfattar även kontroll av att nämndens styrdokument är aktuella och att delegationsbeslut återrapporteras, samt kontrollmoment av mer ekonomiadministrativ karaktär. Av internkontrollplanen framgår att uppföljning av 2025 års kontrollmoment planeras ske under våren 2026. I intervju med presidiet framhålls att nämnden, vid eventuella avvikelser och vid behov, kan hantera frågor genom extra nämndsammanträde. I den plan vi tagit del av framgår däremot inte kontrollmoment som explicit tar sikte på uppföljning av kunskapsresultat,

progression eller resultatskillnader mellan skolor i sig, eller på uppföljning av effekter av utvecklingsinsatser kopplade till resultaten.

2.6.5 Genomförda kontroller, utfall och återrapportering

Av redovisningen av internkontroll 2024 framgår att kontroller genomförts avseende extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Underlaget beskriver dels en rektorsenkät, dels stickprov kopplade till elever som inte klarat nationella proven i årskurs 3 på utvalda skolor. Av redovisningen framgår att samtliga granskade elever fick extra anpassningar och att flera fick särskilt stöd, samt att fem av sex elever saknade utredning och/eller åtgärdsprogram enligt skollagens krav. I internkontrollens bilaga framgår att elevhälsoschefen konstaterat att brister i dokumentation försvårar möjligheten att avgöra om eleverna får det stöd de har rätt till. Av protokoll framgår att nämnden behandlat ärenden kopplade till intern kontroll, såsom beslut om internkontrollplan och hantering av redovisning. Av protokollspåret framgår samtidigt i begränsad utsträckning vilka iakttagelser internkontrollen lett till, vilka brister som identifierats i detalj och vilka eventuella korrigerande åtgärder som beslutats eller följts upp av nämnden med anledning av kontrollernas utfall. I flera fall framgår att hänvisning görs till bilagor i ärendet.

2.6.6 Protokollspår och spårbarhet i nämndens uppföljning

Av protokollgranskningen framgår att nämnden återkommande tagit del av resultatredovisningar och information om kvalitetsarbete, och att protokollformuleringar i flera fall anger att informationen noteras eller läggs till handlingarna. Utifrån protokollen är det i flera fall svårt att utläsa vilka konkreta uppdrag, krav på återrapportering eller uppföljningspunkter nämnden lämnat med anledning av redovisade resultat, analyser eller identifierade brister. Granskningen visar att betydande delar av återrapporteringen om resultat och utvecklingsbehov sker muntligt, exempelvis i samband med dialoger och föredragningar.

Det framgår i begränsad utsträckning av nämndens skriftliga handlingar hur dessa muntliga redovisningar dokumenteras eller används som underlag för fortsatt styrning.

Slutsatser och bedömning

Vår samlade bedömning är att barn- och utbildningsnämnden *till stor del* bedriver intern kontroll och återrapportering så att nämnden har tillräcklig kunskap om skolornas måluppfyllelse och utvecklingsbehov.

Vi grundar vår bedömning på:

Enligt skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete och kommunens reglemente för intern kontroll förutsätts att nämnden har ett arbetssätt som ger ett tillräckligt underlag för styrning och uppföljning. I detta ligger dels att relevant resultat- och kvalitetsinformation återrapporteras, dels att intern kontroll utformas och följs upp så att brister kan identifieras och hanteras, samt att nämndens bedömningar och ställningstaganden blir spårbara i nämndens handlingar.

Vi konstaterar att nämnden under granskningsperioden återkommande tar del av resultat- och kvalitetsinformation, bland annat genom huvudmannens verksamhetsrapport, muntliga resultatföredragningar och återrapportering inom ramen för delårsbokslut. Vidare framkommer i intervjuer att nämnden, genom deltagande i dialoger och tillgång till enhetsnära underlag i kvalitetsarbetet, har ökad insyn jämfört med tidigare arbetssätt. I intervjuer framkommer samtidigt att presidiet bedömer att kvalitetsarbetet är relativt nytt och fortsatt under implementering, och att effekterna av det nya arbetssättet ännu inte utvärderats fullt ut. Sammantaget visar detta att det finns flera kanaler för återrapportering om måluppfyllelse och utvecklingsbehov.

Vi konstaterar också att nämnden har fastställt en internkontrollplan för 2025 med kontrollmoment som till betydande del avser regelefterlevnad och dokumentation inom för nämnden väsentliga områden, däribland särskilt stöd och åtgärdsprogram, delegationsrapportering samt ekonomiadministration. Av internkontrollredovisningen för 2024 framgår att kontrollerna kan synliggöra konkreta brister, exempelvis kopplat till dokumentation av utredning och åtgärdsprogram i stickprov. I den plan vi tagit del av framgår däremot inte kontrollmoment som explicit tar sikte på uppföljning av kunskapsresultat, progression eller resultatskillnader mellan skolor. Vår uppfattning är att internkontrollen därigenom stödjer nämndens ansvar för rättssäker

dokumentation, men ger begränsad systematisk kunskap om måluppfyllelse och likvärdighet.

Samtidigt visar granskningen att nämndens skriftliga spårbarhet i flera delar är begränsad. Protokollen ger ofta en bild av mottagen information snarare än av dokumenterade uppdrag, krav på återrapportering eller tydliga ställningstaganden med anledning av redovisade resultat och identifierade brister. Vi noterar även att betydande delar av återrapporteringen sker muntligt, exempelvis i dialoger och föredragningar, medan det i begränsad utsträckning framgår av nämndens skriftliga handlingar hur dessa muntliga redovisningar sammanfattas, dokumenteras och används som underlag för fortsatt uppföljning.

Vi bedömer vidare att nämndsmålens uppföljning i delårsbokslutet, utifrån det underlag vi tagit del av, inte ger en tillräckligt transparent bild av bedömningsgrunderna. Det framgår exempelvis att ett mål bedömts med statusmarkeringar, men utan att redovisningen tydliggör vilka indikatorer, aktiviteter eller kriterier som ligger till grund för bedömningen. Resultat- och kvalitetsinformation sammanställs i begränsad utsträckning på ett sätt som tydligt visar utveckling eller kvarstående mönster över tid på nämndnivå.

Mot denna bakgrund är vår slutsats att barn- och utbildningsnämnden *till stor del* bedriver intern kontroll och återrapportering så att nämnden har tillräcklig kunskap om skolornas måluppfyllelse och utvecklingsbehov. Nämnden har tillgång till flera kanaler för information, men den samlade och spårbara bilden på nämndnivå – över tid och med tydliga bedömningsgrunder – framträder som begränsad. Internkontrollen stödjer nämndens ansvar för rättssäker dokumentation men är begränsat inriktad på kunskapsresultat och likvärdighet.

BILAGOR

Bilaga A. Analyserade nyckeltal, tidsperioder och datakällor

A. Resultatanalys – kunskapsresultat

Nyckeltal	Tidsperiod	Datakälla
Andel elever åk 6 som uppnått betygskriterierna i alla ämnen (%)	ca 2018–2024	Skolverket / Kolada
Andel elever åk 9 som uppnått betygskriterierna i alla ämnen (%)	ca 2018–2024	Skolverket / Kolada
Andel elever åk 9 med gymnasiebehörighet (%)	ca 2018–2024	Skolverket / Kolada
Meritvärde åk 9 (genomsnitt, 17 ämnen)	ca 2018–2024	Skolverket / Kolada
Modellberäknat resultat (SALSA): meritvärde och andel godkända i alla ämnen, jmf modellberäknat–faktiskt	ca 2019/2020–2023/2024	Skolverket / intern sammanställning

B. Delanalys 1 – Elevsammansättning och strukturella förutsättningar

Nyckeltal	Tidsperiod	Datakälla
Andel elever med vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning (%)	ca 2018–2024	Skolverket / Kolada
Andel elever med utländsk bakgrund (%)	ca 2018–2024	Skolverket / Kolada

C. Delanalys 2 – Resurser, volym och personalförutsättningar

Nyckeltal	Tidsperiod	Datakälla
Kostnad per elev i kommunal grundskola (kr/elev)	ca 2017–2024	Kolada
Antal elever i kommunal grundskola åk 1–9	ca 2017–2024	Skolverket / Kolada
Elever per lärare (heltidstjänster), åk 1–9	ca 2017–2024	Skolverket / Kolada
Andel lärare med legitimation och behörighet i minst ett ämne (%)	ca 2016–2025	Skolverket / Kolada
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen (%)	ca 2016–2025	Skolverket / Kolada
Andel lärare med specialpedagogisk högskoleexamen (%)	ca 2016–2025	Skolverket / Kolada
Andel tillsvidareanställda lärare (%)	ca 2015/2016–2024/2025	Intern personalstatistik
Grundskolans totala kostnader och kostnadsfördelning (undervisning, elevhälsa, lokaler m.m.)	ca 2017–2024	Räkenskapssammandrag (RS)

BILAGA B: Bedömningskriterier

BEDÖMNING	KRITERIER
<p>Är ...</p> <ul style="list-style-type: none"> → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll. 	<p>Mer <u>än 90 %</u> i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda.</p>
<p>I huvudsak</p> <ul style="list-style-type: none"> → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll 	<p>Mellan <u>70-90 %</u> i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda eller vid några få <u>lindriga avvikelser/brister</u>.</p>
<p>Till stor del</p> <ul style="list-style-type: none"> → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll 	<p>Mellan <u>40-69 %</u> i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda eller vid några få <u>kännbara avvikelser/brister</u>.</p>
<p>Till viss del</p> <ul style="list-style-type: none"> → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll 	<p>Mellan <u>20-39 %</u> i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda eller vid några få <u>allvarliga avvikelser/brister</u>.</p>
<p>Ej</p> <ul style="list-style-type: none"> → ... ändamålsenlig → ... tillfredställande ur ekonomisk synpunkt → ... tillfredställande intern kontroll 	<p>Mindre <u>än 20 %</u> i granskningen använda revisionskriterier uppfyllda eller vid några få <u>mycket allvarliga avvikelser/brister</u>.</p>

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its global network of member firms, and their related entities (collectively, the "Deloitte organization"). DTTL (also referred to as "Deloitte Global") and each of its member firms and related entities are legally separate and independent entities, which cannot obligate or bind each other in respect of third parties. DTTL and each DTTL member firm and related entity is liable only for its own acts and omissions, and not those of each other. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our professionals deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte's more than 415,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

Our advice is prepared solely for the use of the client. You may not disclose it or its contents to any other person without our prior written consent. No other person may rely on the advice and we accept no responsibility to any other person.

© 2025 For more information, contact Deloitte AB.